

VÆKST OG VÆKSTVILKÅR I SJÆLLANDSKE KOMMUNER

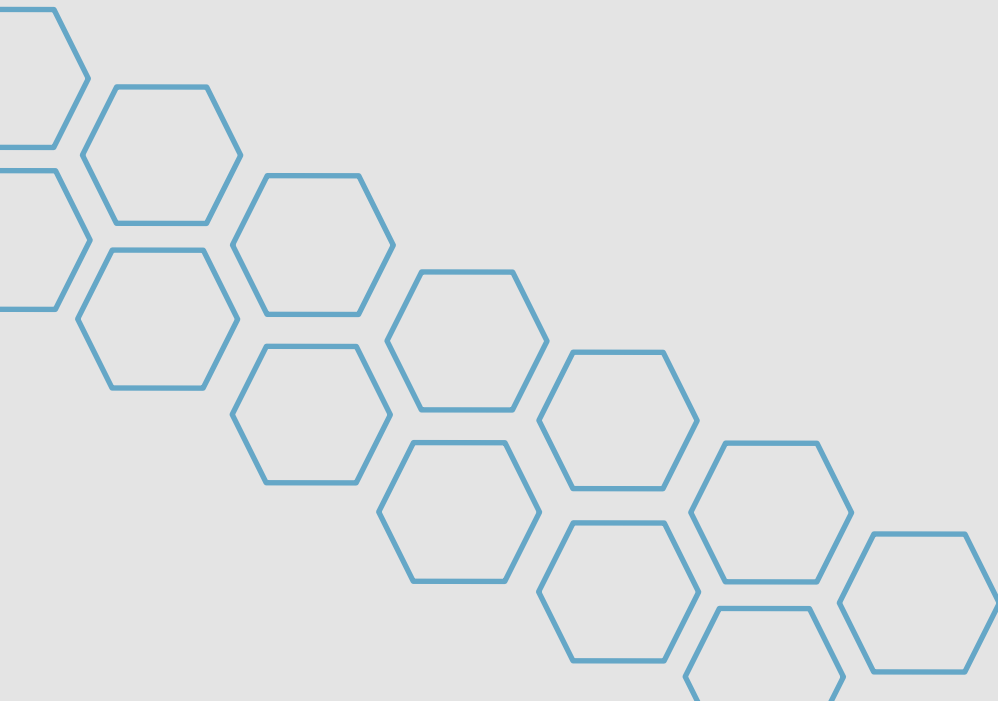
Roskilde Kommune 2018

FORORD

Denne rapport præsenterer aktuelle, erhvervsrelevante nøgletal for Roskilde Kommune. Indikatorerne dækker erhvervmæssige præstationer, der bl.a. vedrører værdiskabelse, produktivitet, antal nye virksomheder, beskæftigelse og eksport i kommunens virksomheder. Rapporten indeholder endvidere relevante nøgletal for de lokale vækstvilkår med fokus på arbejdsmarked, pendling, uddannelse, erhvervsindkomster, virksomhedernes brug af erhvervs- og innovationsfremme, mv. Rapporten giver et solidt videngrundlag for at styrke og målrette den erhvervpolitiske indsats til gavn for lokal vækst- og erhvervsudvikling.

God læselyst.

INDHOLD

SAMMENFATNING	4
DEL I VÆKST OG ERHVERVSPRÆSTATIONER	6
1 VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET.....	7
2 ARBEJDSSTEDER OG BESKÆFTIGELSE.....	11
3 IVÆRKSÆTTERI OG VÆKSTVIRKSOMHEDER.....	18
4 EKSPORT	23
DEL II VÆKSTVILKÅR OG RAMMEBETINGELSER	27
5 ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING OG PENDLING	28
6 UDDANNELSE	35
7 SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG ERHVERVSINDKOMSTER.....	38
8 BRUG AF ERHVERVSFREMME	41
9 HVEM TRÆKKER VÆKSTEN?.....	44

SAMMENFATNING

Roskilde Kommune har de senere år oplevet en pæn fremgang i den private sektors værdiskabelse. Siden 2012 er den samlede værdiskabelse øget med 5 pct. i kommunen. Virksomhedernes produktivitet i Roskilde Kommune ligger over gennemsnittet. Roskilde har en højere andel af virksomheder med høj produktivitet sammenlignet med regionen og hele landet.

Fremgangen i den private værdiskabelse skyldes primært, at den private beskæftigelse er gået frem. I perioden 2012-17 steg antallet af fuldtidsbeskæftigede med omkring 8 pct. i Roskilde Kommune. Både de lokalt og internationalt konkurrerende erhverv har bidraget til jobvæksten. Vækstlaget i Roskilde Kommune tegner sig for mere end halvdelen af jobvæksten inden for internationalt konkurrerende erhverv.

Erhvervsstrukturen i Roskilde Kommune er kendetegnet ved mange små virksomheder inden for detail- og engroshandel samt bygge & anlæg. Mere end 90 pct. af virksomhederne i Roskilde Kommune har færre end 10 fuldtidsansatte, men tegner sig kun for 40 pct. af den samlede private beskæftigelse. De større virksomheder med mere end 50 fuldtidsårsværk tegner sig for en stigende andel af beskæftigelsen i Roskilde Kommune.

Etableringsraten i Roskilde Kommune er på niveau med hele landet i 2017 og højere end regionsgennemsnittet. En større andel af de nye virksomheder i Roskilde overlever, men skaber til gengæld i mindre omfang nye arbejdspladser sammenlignet med den gennemsnitlige iværksættervirksomhed i Region Sjælland og på landsplan. Iværksættere og yngre virksomheder etableret i perioden 2010-15 tegner sig i 2017 for mere end 1.600 fuldtidsårsværk. Mens iværksættervirksomhederne spiller en central rolle i Roskilde Kommune, er andelen af vækstvirksomheder under landsgennemsnittet. Det er særligt på andelen af højvækstvirksomheder, at Roskilde Kommune er bagefter. På landsplan havde 4,3 pct. af

virksomhederne høj vækst, mens det i Roskilde Kommune kun var 3,4 pct. af virksomhederne.

I 2017 eksporterede 12 pct. af virksomhederne i Roskilde Kommune, hvilket er under landsgennemsnittet (14 pct.). I 2016 udgjorde eksportværdien udgjorde 10 pct. af den samlede produktionsværdi skabt af private arbejdssteder i Roskilde Kommune, hvilket er markant under gennemsnittet for hele landet. På trods af at et stigende antal virksomheder i Roskilde har eksport, er væksten i eksportværdien gået tilbage.

Roskilde Kommune har de senere år oplevet en pæn befolkningstilvækst, som skyldes en kombination af positiv nettoindvandring og nettotilflytning. I 2017 var den samlede tilvækst på 367 personer. Samtidig er andelen af udenlandsk arbejdskraft ansat i kommunens virksomheder steget. I 2017 var 3,3 pct. af de beskæftigede udlændinge. Dog er andelen af udenlandsk arbejdskraft under gennemsnittet for hele landet. Der er flere, der pendler ud og ind af Roskilde Kommune for at arbejde, end der bor og arbejder i kommunen. Pendlingen er stigende – både ind og ud af kommunen.

71 pct. af de beskæftigede i Roskilde Kommune har en kompetencegivende uddannelse. Det er en større andel af de beskæftigede end i regionen og på landsplan. Roskilde har relativt flere beskæftigede personer med en videregående uddannelse. I Roskilde Kommune har 15 pct. en lang videregående uddannelse mod 12 pct. på landsplan.

I Roskilde Kommune er næsten 52 pct. af befolkningen i arbejdsstyrken, hvilket er en del højere end gennemsnittet for regionen og hele landet. Roskilde Kommune har en høj gennemsnitlig erhvervsindkomst sammenlignet med hele landet. Desuden har været en pæn fremgang i erhvervsindkomsten i Roskilde Kommune gennem de seneste år. Den gennemsnitlige vækst har været knap 6 pct., hvilket er højere end på regions- og landsplan.

VÆKST OG ERHVERVS- PRÆSTATIONER

1

VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET

2

BESKÆFTIGELSE, VIRKSOMHEDER OG
ARBEJDSPLADSER

3

IVÆRKSÆTTERI OG
VÆKSTVIRKSOMHEDER

4

EKSPORT

1 VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET

I Roskilde Kommune var den samlede værdiskabelse i de private brancher 13,7 mia. kr. i 2016.

Værdiskabelsen inden for private brancher er i perioden 2010-16 vokset med 1 pct. i Roskilde Kommune. Det er en væsentlig mindre vækst end for Region Sjælland og hele landet, men udviklingen i Roskilde har siden 2012 været positiv. Fremgangen skyldes bl.a. en pæn fremgang i beskæftigelsen i en række private serviceerhverv og inden for bygge & anlægssektoren.

Målt på andelen af hhv. lav og høj produktive virksomheder præsterer Roskilde Kommune bedre end både regions- og landsgennemsnittet.

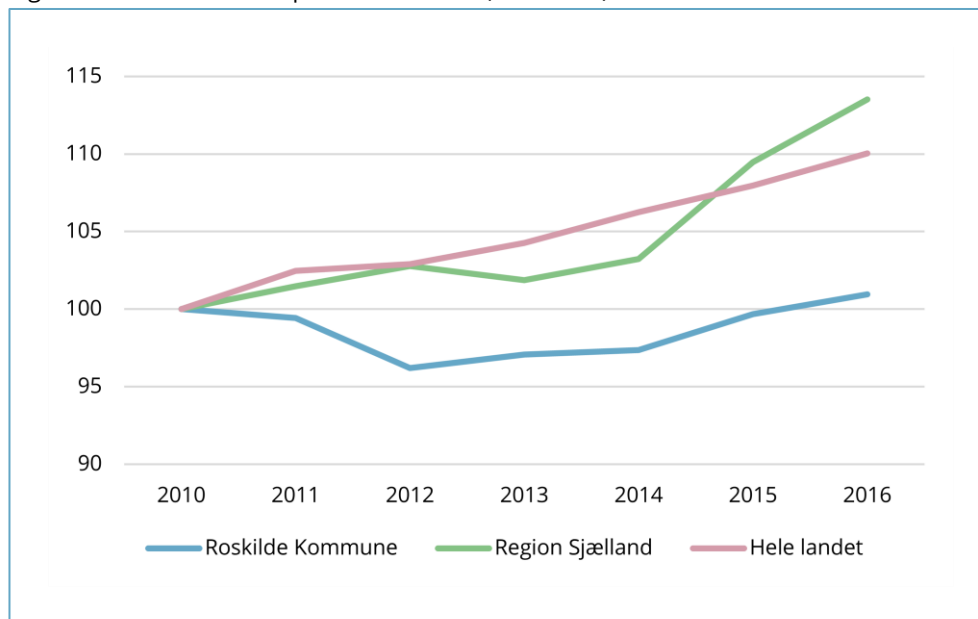
Den samlede private værdiskabelse
er steget **5%** siden 2012 i Roskilde Kommune.

27% af virksomhederne
i Roskilde Kommune er højproduktive.

Værdiskabelse og produktivitet i den private sektor har stor betydning for Danmarks samlede velstandsudvikling. Værdiskabelsen er et udtryk for den samlede værdi, som bliver skabt af de personer, der arbejder i de lokale virksomheder.

Roskilde Kommune har oplevet mindre fremgang i den private sektors værdiskabelse. Det fremgår af figur 1.1, der viser udvikling i værdiskabelsen i private brancher siden 2010 og frem til i dag for hhv. Roskilde Kommune, Region Sjælland og hele landet (2010=100).

Figur 1.1 Værdiskabelse i private brancher (2010=100)

Kilde: Sam-K/Line.

Med en samlet værdiskabelse i de private brancher på 13,7 mia. kr. i 2016 er Roskilde Kommune en af de største erhvervskommuner i Region Sjælland.

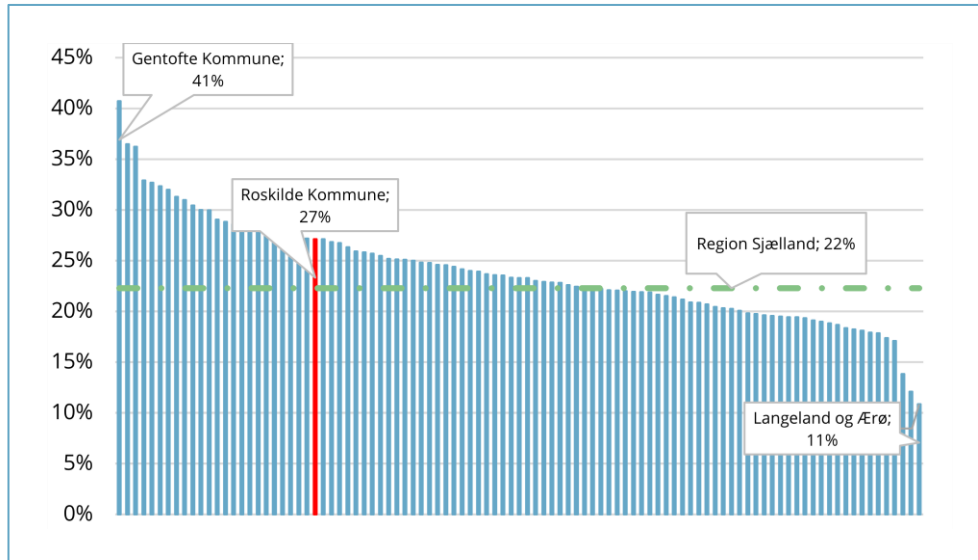
Roskilde Kommunes samlede værdiskabelse har ligget på et stabilt niveau i perioden 2010-16. I 2016 er værdiskabelsen i private brancher øget med 1 pct. i forhold til niveauet i 2010. Til sammenligning har fremgangen på landsplan været 10 pct. Den beskedne fremgang skyldes først og fremmest en markant tilbagegang fra 2011-12. Siden 2012 har der været en positiv udvikling, og værdiskabelsen er vokset med 5 pct.

Værdiskabelsen kan også opgøres på virksomhedsniveau. I det følgende ses der på andelen af virksomheder med hhv. høj og lav produktivitet.

Virksomheder med høj produktivitet er opgjort som virksomheder, der er blandt de 25 pct. mest produktive i deres branche. Virksomheder med lav produktivitet er virksomheder, der er blandt de 25 pct. mindst produktive inden for deres branche. På landsplan vil der pr. definition altid være 25 pct. højproduktive virksomheder og 25 pct. lavproduktive virksomheder.

Figur 1.2 viser andelen af kommunens virksomheder, som er blandt de 25 pct. mest produktive inden for deres branche i Danmark målt som værdiskabelse pr. fuldtidsårsværk.

Figur 1.2 Andel virksomheder med høj produktivitet (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Produktivitet måles som arbejdsproduktivitet (værdiskabelse pr. medarbejder). En virksomhed har høj produktivitet, hvis den er blandt de 25 pct. mest produktive i dens branche.

I Roskilde er 27 pct. af virksomhederne højproduktive. Det placerer Roskilde over gennemsnittet for Region Sjælland, der er 22 pct., og for hele landet, hvor andelen pr. definition er 25 pct.

Private brancher omfatter alle sektorer eksklusiv offentlig administration, undervisning og sundhed. Udover private virksomheder omfatter det også offentlige virksomheder og non-profit-institutioner rettet mod husholdninger, som fx privatskoler, velgørende organisationer og fagforeninger.

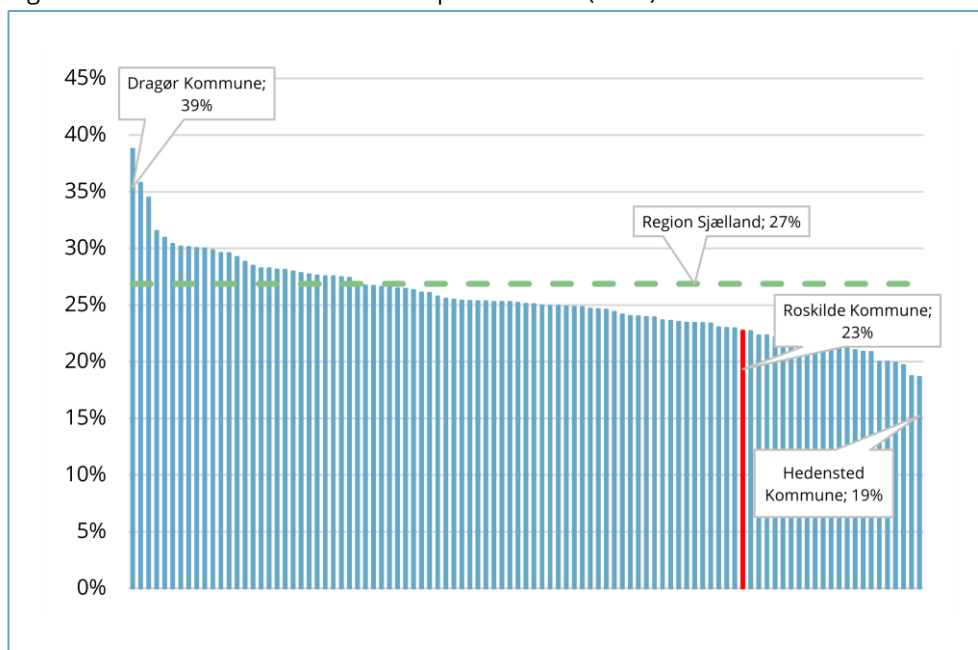
Private virksomheder omfatter alle virksomheder uafhængig af sektor, som efter arbejdsstedets branche og økonomiske virksomhedsform kan identificeres som en privat virksomhed. Private virksomheder omfatter også private nonprofit organisationer. Kun virksomheder med væsentlig økonomisk aktivitet er inkluderet. Det vil med andre ord sige, at private virksomheder er afgrænset til virksomheder, hvor der præsteres en arbejdsindsats svarende til mindst et halvt fuldtidsårsværk.

Værdiskabelsen måler den merværdi, som en virksomhed skaber, når den producerer. Den beregnes som forskellen i værdien af de varer og tjenesteydelser, som virksomheden bruger, og de varer og tjenesteydelser, som den producerer. For en given kommune er virksomhedernes værdiskabelse lagt ud på arbejdsstederne hjemhørende i kommunen. Hvor udviklingen i værdiskabelsen er vist, er værdiskabelsen renset for prisstigninger.

Et tilsvarende billede ses i figur 1.3, men med fokus på andelen af virksomheder med lav produktivitet. Kommunerne er rangeret efter andelen af virksomheder i kommunen, der har en produktivitet på niveau med de 25 pct. mindst produktive inden for deres branche.

I figur 1.3 er det positivt at placere sig langt nede på listen med en lille andel af virksomheder med lav produktivitet.

Figur 1.3 Andel virksomheder med lav produktivitet (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Produktivitet måles som arbejdsproduktivitet (værdiskabelse pr. medarbejder). En virksomhed har lav produktivitet, hvis den er blandt de 25 pct. mindst produktive i dens branche.

Målt på andelen af lavproduktive virksomheder ligger Roskilde lavere end lands- og regionsgennemsnittet med en andel svarende til 23 pct. Til sammenligning har 27 pct. af virksomhederne Region Sjælland i gennemsnit en lav produktivitet.

Dragør Kommune er den kommune i Danmark, der har den højeste andel lavproduktive virksomheder, mens Hedensted er den kommune, der har den mindste andel af lavproduktive virksomheder.

2 ARBEJDSSTEDER OG BESKÆFTIGELSE

Roskilde Kommune har oplevet en fremgang i antallet af beskæftigede årsværk siden 2014. Det er især inden for private serviceerhverv og bygge- & anlægsområdet, at der er skabt mange nye job.

Beskæftigelsen inden for de private servicebrancher gik frem med 16 pct., og bygge & anlæg gik frem med 8 pct. i perioden 2010-17.

Erhvervsstrukturen i Roskilde Kommune er kendetegnet ved mange små virksomheder. 90 pct. af virksomhederne i Roskilde har under ti ansatte, og disse virksomheder tegner sig for 40 pct. af den samlede private beskæftigelse.

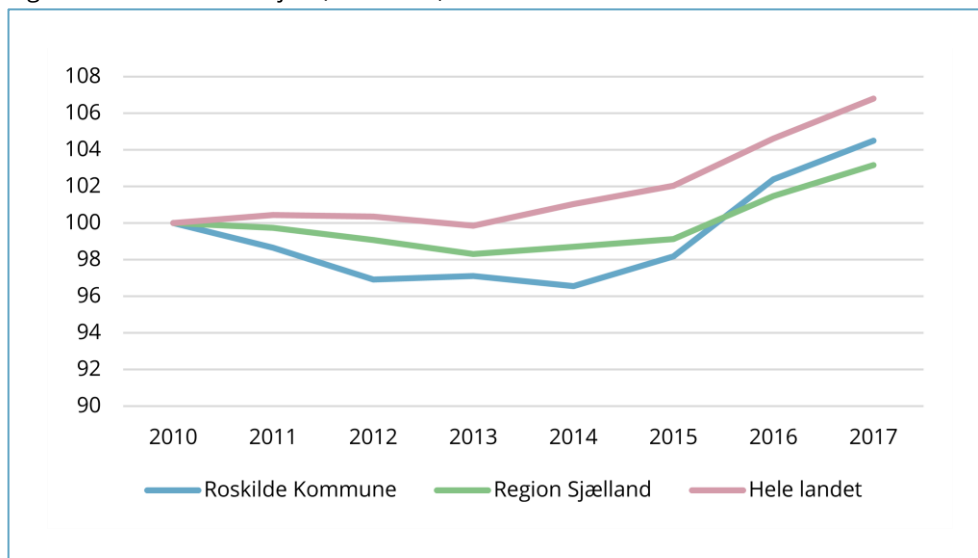
Beskæftigelsen er øget med **8%** siden 2014. Det er i høj grad serviceerhverv og bygge & anlæg, der har trukket udviklingen.

Private serviceerhverv tegner sig for **42%** af den private beskæftigelse i Roskilde Kommune.

Dette kapitel har fokus på udviklingen i antal beskæftigede og arbejdssteder og ser nærmere på, hvilke sektorer og brancher der går frem og tilbage.

Figur 2.1 viser udviklingen i antal fuldtidsjob i private virksomheder som indekstal, hvor andelen af fuldtidsjob i 2010=100. Udviklingen i Roskilde Kommune sammenlignes med udviklingen i Region Sjælland og hele landet.

Figur 2.1 Private fuldtidsjob (2010=100)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

De seneste syv år er beskæftigelsen i private virksomheder i Roskilde Kommune øget med 855 fuldtidsårsværk eller 4 pct. Fremgangen er på niveau med udviklingen i Region Sjælland, som i samme periode oplevede en fremgang i antallet af fuldtidsbeskæftigede på 3 pct.

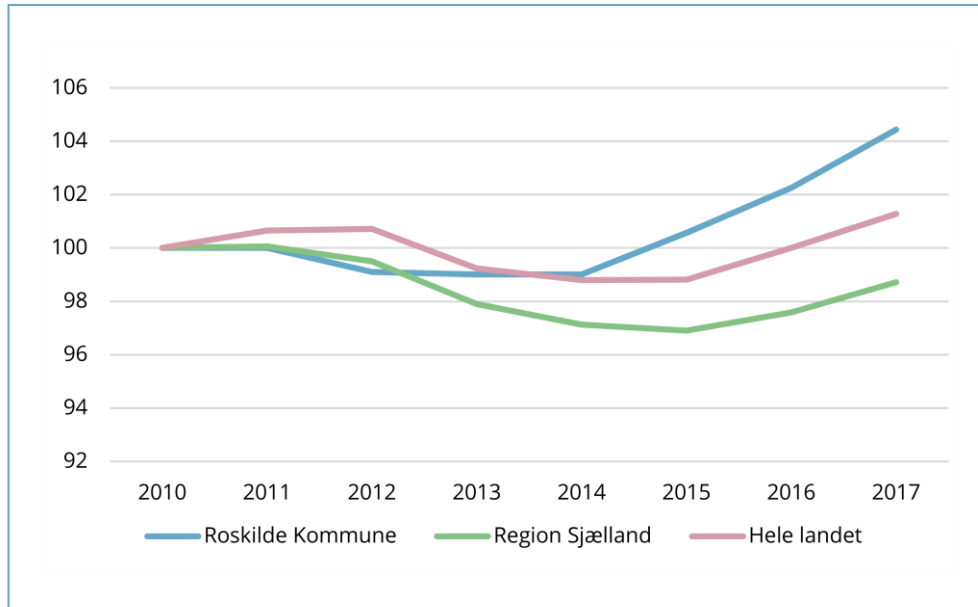
Fremgangen i Roskilde Kommune er primært skabt i perioden 2014-17, hvor der har været en markant fremgang på 8 pct. Denne tendens går igen på regions- og landsplan. Den øgede beskæftigelse i Roskilde er siden 2014 steget med godt 1.500 fuldtidsbeskæftigede personer. I 2017 beskæftigede private virksomheder i Roskilde Kommune 19.863 fuldtidsbeskæftigede personer.

Fuldtidsjob i private virksomheder måler aktiviteten i virksomhederne i form af antallet af fuldtidsbeskæftigede personer. Antallet af fuldtidsjob er beregnet ved at omregne virksomhedernes indberettede betalte timer til fuldtidsstillinger. Omregningen bidrager til at skabe sammenlignelighed på tværs af virksomheder uafhængig af antallet af personer på hhv. hel- og deltid.

Fuldtidsjob omtales i rapporten også som fuldtidsbeskæftigede personer, fuldtidsårsværk og årsværk.

Figur 2.2 viser udviklingen i antal virksomheder i Roskilde Kommune sammenlignet med Region Sjælland og hele landet (2010=100).

Figur 2.2 Antal private arbejdssteder (2010=100)

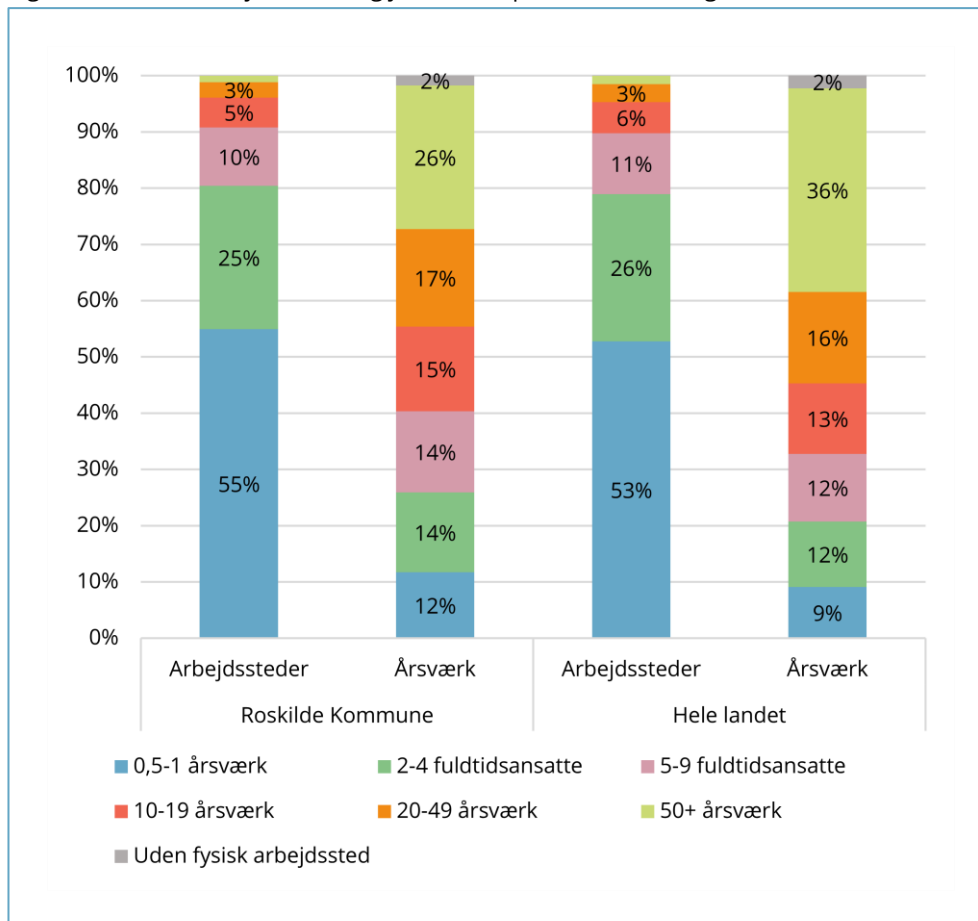
Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

I 2017 var der godt 4.200 private arbejdssteder i Roskilde Kommune. Flest arbejdssteder var lokaliseret inden for branchegrupperne bygge & anlæg (14 pct.), detailhandel (12 pct.) samt rådgivning, forskning og udvikling (10 pct.).

Fra 2014-17 steg antallet af private arbejdssteder i Roskilde Kommune med 5,5 pct. Kommunen har de senere år oplevet en kraftigere vækst i antallet af arbejdssteder sammenlignet med regionen og hele landet. I Region Sjælland og på landsplan har antallet af arbejdssteder været stigende efter 2015.

Figur 2.3 viser, hvordan den private beskæftigelse og private arbejdssteder i kommunen fordeler sig på størrelseskategorier i 2017 holdt op mod hele landet. Virksomhederne er inddelt i følgende størrelseskategorier: 0,5-1 årsværk, 2-9 årsværk, 10-19 årsværk, 20-49 årsværk samt 50 eller flere årsværk.

Figur 2.3 Private arbejdssteder og job fordelt på størrelseskategorier (2017)

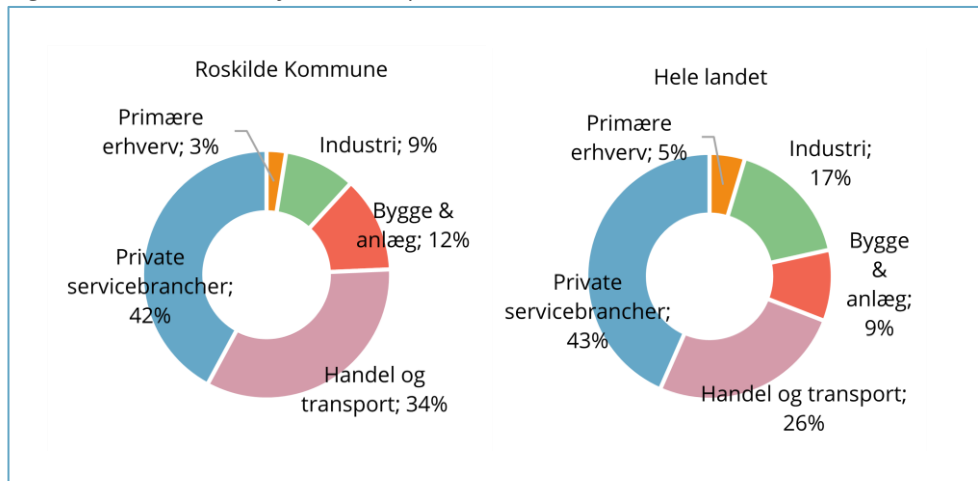

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

55 pct. af virksomhedsbestanden i Roskilde beskæftiger højst ét årsværk, men disse små virksomheder tegner sig samlet set for kun 12 pct. af alle fuldtidsårsværk i kommunen. På trods af at virksomhederne, som beskæftiger mere end 50 fuldtidsårsværk, udgør 1 pct. i Roskilde Kommune, står de for 26 pct. af fuldtidsbeskæftigelsen. Det er dog en væsentlig mindre andel end på landsplan, hvor denne virksomhedsgruppe beskæftiger 36 pct. af alle private fuldtidsårsværk.

Figur 2.4 viser den private fuldtidsbeskæftigelse fordelt på hovedsektorer for Roskilde Kommune og hele landet.

Figur 2.4 Private fuldtidsjob, fordelt på hovedsektorer (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Private servicebrancher omfatter hoteller og restaurationer, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, erhvervsservice, undervisning, sundhed samt kultur og fritid. Primære erhverv omfatter landbrug, skovbrug og fiskeri samt råstofindvinding, energi og vandforsyning.

42 pct. af de fuldtidsbeskæftigede personer i Roskilde er beskæftiget inden for private servicebrancher, hvoraf hovedparten er inden for operationel service, finansiering og forsikring. Det svarer nogenlunde til andelen beskæftiget inden for private servicebrancher på landsplan (43 pct.). Handel og transport udgør en større andel af de private fuldtidsjob i Roskilde (34 pct.) sammenlignet med hele landet (26 pct.).

Industrien tegner sig for 17 pct. af beskæftigelsen på landsplan, men industrivirksomhederne tegner sig kun for 9 pct. af de fuldtidsbeskæftigede personer i Roskilde Kommune. På landsplan står bygge & anlæg for 9 pct. af alle fuldtidsjobs, mens branchen udgør 12 pct. i Roskilde Kommune.

Tabel 2.1 uddyber tallene for de enkelte hovedsektorer med hensyn til antal fuldtidsbeskæftigede og den procentuelle ændring heri siden 2010 for hhv. Roskilde Kommune, regionen og hele landet.

Tabel 2.1 Antal fuldtidsjob, fordelt på hovedsektorer og udvikling

Branche	Antal private fuldtidsjob i Roskilde Kommune i 2017	Udvikling 2010-17		
		Roskilde Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Servicebrancher	9.310	16%	10%	12%
Handel og transport	5.723	4%	-2%	3%
Bygge & anlæg	2.475	8%	16%	13%
Industri	1.851	-31%	-6%	1%
Primære erhverv	504	3%	-9%	-5%
I alt	19.863	4%	3%	7%

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Private servicebrancher omfatter hoteller og restaurationer, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, erhvervsservice, undervisning, sundhed samt kultur og fritid. Primære erhverv omfatter landbrug, skovbrug og fiskeri samt råstofindvinding, energi og vandforsyning.

Særligt private servicebrancher udgør en stigende andel af beskæftigelsen i Roskilde Kommune. I 2017 var godt 9.300 personer i Roskilde beskæftiget i private serviceerhverv. Fra 2010-17 steg antallet af fuldtidsjobs i branchen med 16 pct. Denne fremgang er væsentlig større end udviklingen på regions- og landsplan. Fuldtidsbeskæftigelsen inden for bygge & anlæg er ligeledes gået frem i Roskilde Kommune (8 pct.), men væksten i Roskilde har været mindre end for Region Sjælland og hele landet.

I Region Sjælland var der en negativ vækst i beskæftigelsen inden for handel og transport, mens branchen udgør en stigende andel i Roskilde Kommune. Omvendt udgør industrien en faldende andel af beskæftigelsen i Roskilde Kommune. Fra 2010-17 faldt antallet af beskæftigede i industrien med 31 pct. På landsplan steg beskæftigelsen i industrien med 1 pct.

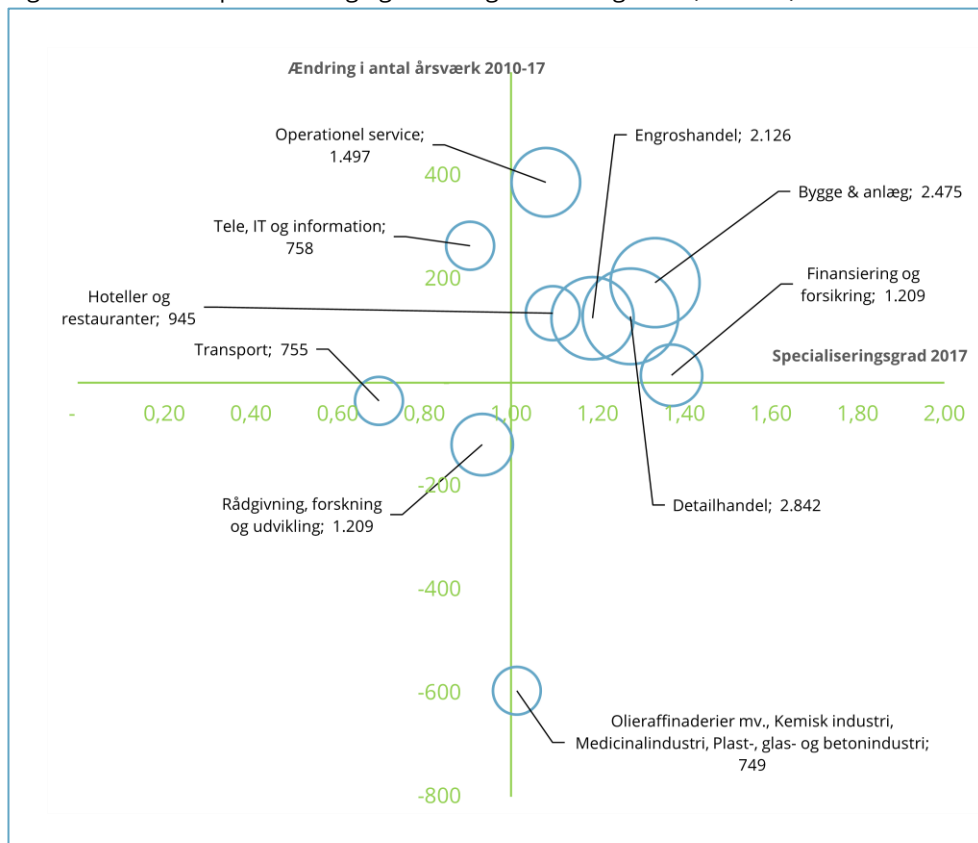
Med udgangspunkt i en mere detaljeret brancheklassifikation (Danmarks Statistiks 36-brancheklassifikation) giver figur 2.5 et overblik over den branchemæssige specialisering i Roskilde, udviklingen i specialiseringen samt beskæftigelsen i de største brancher i kommunen.

Placeringen langs den vandrette akse viser branchernes specialisering i Roskilde i 2017. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at den pågældende branches andel af den samlede private beskæftigelse i kommunen er større end i resten af landet. Brancher *til højre* i figuren er således brancher, der fylder meget i Roskilde i forhold til resten af landet. Brancher *til venstre* fylder omvendt mindre i Roskilde end i resten af landet.

Herudover viser figuren også *udviklingen* i beskæftigelsen. Brancher i *den øverste halvdel* af figuren er brancher, hvor beskæftigelsen i Roskilde er øget, mens brancher i *den nederste halvdel* af figuren omvendt er brancher, der har oplevet faldende beskæftigelse i perioden 2010-17.

Endelig illustrerer cirklernes størrelse det samlede antal fuldtidsbeskæftigede inden for den pågældende branche i 2017. Den største enkeltbranche er således detailhandel. I figuren er antal fuldtidsbeskæftigede i 2017 angivet efter branchens navn.

Figur 2.5 Erhvervsspecialisering og udvikling i beskæftigelsen (2010-17)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Kun brancherne med flest virksomheder i 2017 er vist i figuren. I bilaget sidst i rapporten er specialiseringsgrad, ændring i specialiseringsgrad samt antal årsværk i 2017 vist for alle brancher. Grundet diskretionshensyn er det for enkelte delbrancher ikke muligt at få tal fra 2017. Derfor er der taget udgangspunkt i senest tilgængelige år.

Der er små forskelle mellem de mest specialiserede brancher i Roskilde. Roskilde er specialiseret inden for finansiering og forsikring samt bygge & anlæg med specialiseringsgrader på 1,4. Hertil er Roskilde specialiseret inden for detailhandel, engroshandel samt operationel service.

Operational service samt tele, IT og information er de brancher, der har oplevet den største fremgang i beskæftigelsen. Olie-, kemi-, og medicinalindustrien er den branche, der har oplevet den største tilbagegang i beskæftigelsen fra 2010-17.

3 IVÆRKSÆTTERI OG VÆKSTVIRKSOMHEDER

I 2017 er etableringsraten i Roskilde Kommune på niveau med hele landet og højere end regionsgennemsnittet.

Der har været en markant fremgang i iværksætternes overlevelsesrate efter 2011. Til gengæld skaber iværksættervirksomhederne i mindre omfang nye arbejdspladser sammenlignet med den gennemsnitlige iværksættervirksomhed i Region Sjælland og på landsplan.

Andelen af vækstvirksomheder i Roskilde er under landsgennemsnittet. Andelen har været stabil de seneste år omkring 7 pct., hvoraf halvdelen er virksomheder med høj vækst. Til sammenligning udgør vækstlaget i Danmark samlet 8,4 pct.

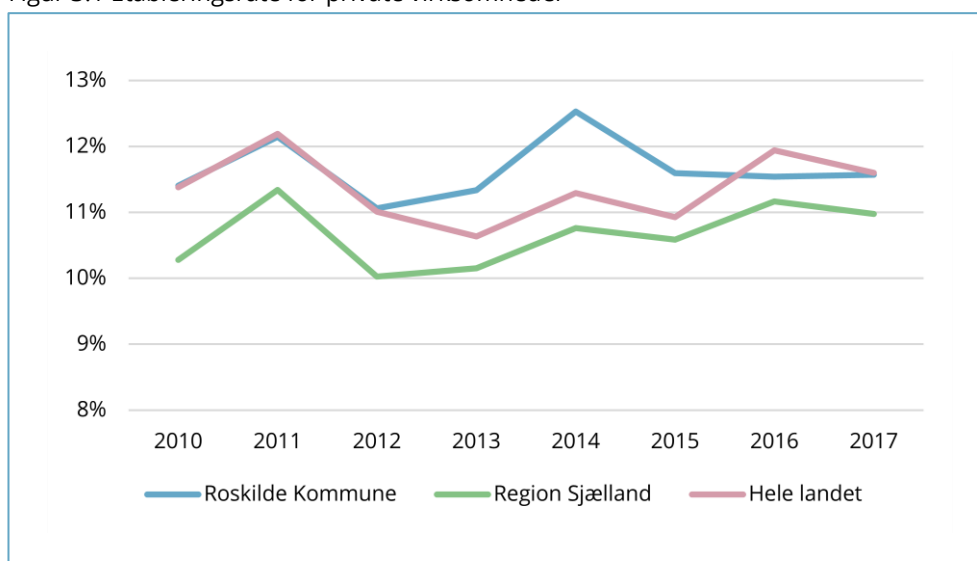
I 2017 blev **489** nye virksomheder etableret
i Roskilde Kommune.

I Roskilde Kommune er **7%** af kommunens
virksomheder vækstvirksomheder.

Nye iværksættervirksomheder har stor økonomisk betydning, både lokalt og på landsplan. Nye virksomheder er med til at skabe fornyelse og dynamik i erhvervslivet. De skærper konkurrencen, skaber nye job og bidrager til at sikre fornyelse i det erhvervsøkonomiske fundament i Roskilde Kommune.

Figur 3.1 viser udviklingen i etableringsraten inden for markedsmæssige erhverv i hhv. Roskilde Kommune, Region Sjælland og hele landet. Etableringsraten måles som andel nystartede virksomheder (op til tre år gamle), opgjort som andel af den samlede virksomhedsbestand.

Figur 3.1 Etableringsrate for private virksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

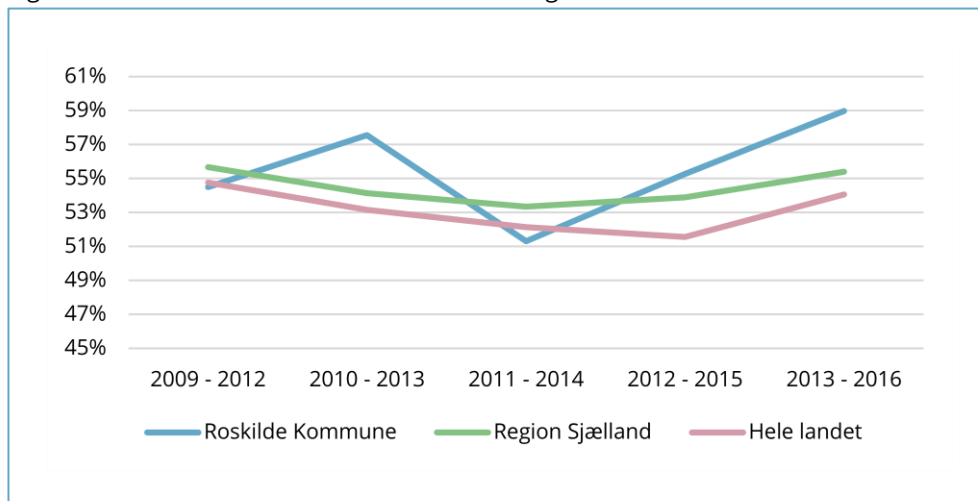
Note: Etableringsraten er defineret som antal nye virksomheder inden for markedsmæssige erhverv i pct. af eksisterende virksomheder.

Generelt er etableringsraten i Roskilde Kommune lidt højere end etableringsraten i regionen og resten af landet. Særligt i årene 2013-15 har etableringsraten været højere end på regions- og landsplan. I 2017 var etableringsraten i Roskilde Kommune 11,6 pct., mens etableringsraten i regionen og på landsplan var hhv. 11,0 pct. og 11,6 pct.

I 2017 blev der etableret 489 nye virksomheder i Roskilde Kommune. Flest virksomheder blev etableret inden for vidensservice og bygge & anlæg. Sammenlignet med den eksisterende erhvervsstruktur i kommunen blev en relativt mindre andel etableret inden for handel.

I figur 3.2. sammenlignes overlevelsesraten i Roskilde Kommune med regionen og hele landet. Overlevelsesraten er et udtryk for andelen af nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Figur 3.2 Overlevelsesraten tre år efter etablering

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Overlevelsesraten er et udtryk for andelen af de nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Overlevelsesraten i Roskilde Kommune ligger generelt over niveauet i Region Sjælland og hele landet. Overlevelsesraten i Roskilde har været stigende for virksomheder etableret efter 2011. Samme tendens gør sig gældende for regionen og hele landet efter 2012. I Roskilde Kommune er den aktuelle overlevelsesrate højere end overlevelsesraten for virksomheder, som blev etableret umiddelbart efter finanskrisen (2009-12).

59 pct. af de virksomheder, som i 2013 blev etableret i Roskilde Kommune, var aktive og i drift i den efterfølgende treårige periode (2013-16). Dette er på niveau med Region Sjælland, hvor overlevelsesraten for de virksomheder, der blev etableret i 2013, var 55 pct.

Nye virksomheder. Reelt aktive virksomheder defineres som virksomheder, der i tællingsåret udbetalte løn svarende til mindst et halvt fuldtidsårsværk eller opnåede en omsætning svarende til et halvt årsværk i virksomhedens hovedbranche. For virksomheder, der starter i løbet af tællingsåret, er barren det halve, svarende til et kvart fuldtidsårsværk.

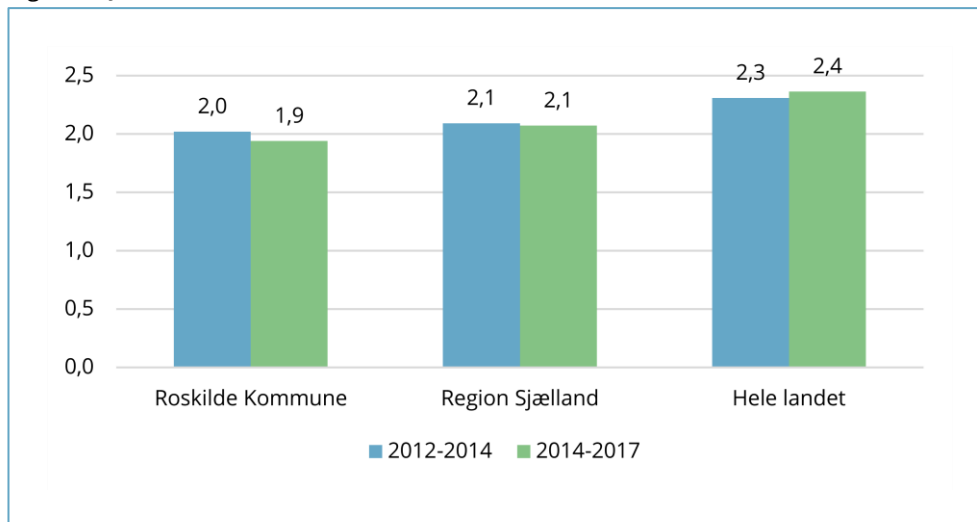
Iværksættervirksomheder. En iværksættervirksomhed defineres som en ny virksomhed, der er op til tre år gammel.

Etableringsraten er antal nye virksomheder inden for markedsfølsomme erhverv i pct. af den eksisterende virksomhedsbestand i kommunen.

Overlevelsesraten er et udtryk for andelen af de nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Figur 3.3 illustrerer udviklingen i det gennemsnitlige antal fuldtidsjob skabt pr. iværksættervirksomhed. Jobskabelsen i iværksættervirksomheder vises som et gennemsnit for perioden 2012-14 samt 2015-17, og Roskilde Kommune sammenlignes med regionen og hele landet.

Figur 3.3 Jobskabelse i iværksættervirksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel)

Note: Iværksættervirksomheder er virksomheder, som er under tre år gamle på opgørelsestidspunktet.

Iværksættervirksomhedernes gennemsnitlige jobskabelse i Roskilde Kommune er under regionsgennemsnittet, som igen ligger under gennemsnittet for hele landet. I perioden 2014-17 skabte iværksættervirksomheder i Roskilde Kommune i gennemsnit 1,9 fuldtidsårsværk. Dette er et lille fald i forhold til perioden 2012-14, hvor der i gennemsnit blev skabt 2,0 fuldtidsjobs.

På landsplan skaber en iværksættervirksomhed i gennemsnit 2,4 fuldtidsjobs i løbet af de første tre leveår.

Vækstvirksomheder

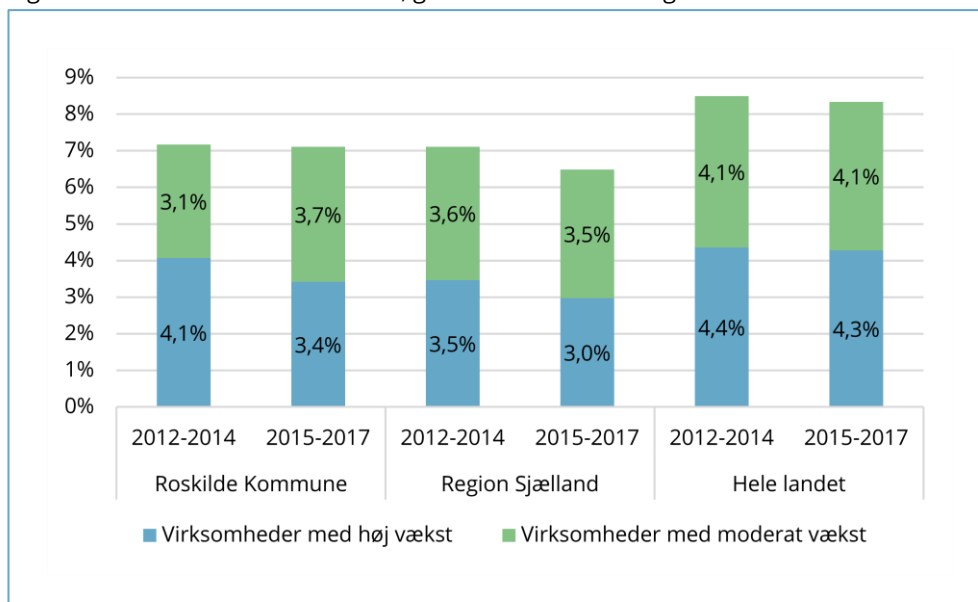
Vækstlaget i erhvervslivet, som både dækker over iværksættere og mere etablerede vækstvirksomheder med betydelig vækst, spiller en central rolle for den erhvervsøkonomiske udvikling i kommunen.

Vi definerer vækstlaget som virksomheder med høj og moderat vækst. Højvækstvirksomheder er defineret ved en gennemsnitlig vækst i omsætning på over 20 pct. i de seneste tre år og en absolut vækst på minimum 1 mio. kr. årligt.

Virksomheder med moderat vækst er defineret ved en gennemsnitlig vækst i omsætning på 10-20 pct. de seneste tre år og med absolut vækst på 1 mio. kr. årligt.

Figur 3.4 viser andelen af virksomheder med hhv. moderat og høj vækst i forhold til den samlede virksomhedsbestand i Roskilde Kommune. Andelen af vækstvirksomheder er opgjort for perioderne 2012-14 og 2015-17, og Roskilde Kommune sammenlignes med Region Sjælland og hele landet.

Figur 3.4 Andel vækstvirksomheder, gennemsnit 2012-14 og 2015-17

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Virksomheder med høj vækst er defineret som virksomheder med en gennemsnitlig vækst i omsætningen på over 20 pct. i de tre seneste år og absolut vækst på minimum 1 mio. kr. årligt. Virksomheder med moderat vækst er defineret som virksomheder med en gennemsnitlig vækst i omsætning på 10-20 pct. pr. år de seneste tre år og med absolut vækst på 1 mio. kr. årligt.

Andelen af vækstvirksomheder har været konstant omkring 7 pct. i Roskilde Kommune. Andelen af højvækstvirksomheder er faldet fra 4,1 pct. i perioden 2012-14 til 3,4 pct. i perioden 2015-17. Andelen af virksomheder med moderat vækst er steget tilsvarende i kommunen.

Andelen af vækstvirksomheder i Roskilde var i 2015-17 på niveau med andelen i hele Region Sjælland, men lavere end landsgennemsnittet. Det er særligt på andelen af højvækst virksomheder, at Roskilde Kommune er bagefter landsgennemsnittet. På landsplan havde 4,3 pct. af virksomhederne høj vækst, mens det i Roskilde kun var 3,4 pct. af virksomhederne.

4 EKSPORT

Siden 2011 har flere virksomheder i Roskilde Kommune fået eksport. I 2017 eksporterede 12 pct. af virksomhederne i Roskilde, hvilket er under landsgennemsnittet (14 pct.).

I 2016 udgjorde eksportværdien 10 pct. af den samlede produktionsværdi skabt af arbejdsstederne i Roskilde Kommune. Det er lavere andel end for Region Sjælland, hvor eksporten udgjorde 18 pct. af produktionsværdien i 2016.

Siden 2010 er eksportværdien faldet med næsten 11 pct. i Roskilde Kommune, mens den for hele landet er steget med 29 pct.

562

eksportvirksomheder havde hovedsæde i Roskilde Kommune i 2017.

3 mia. kr.

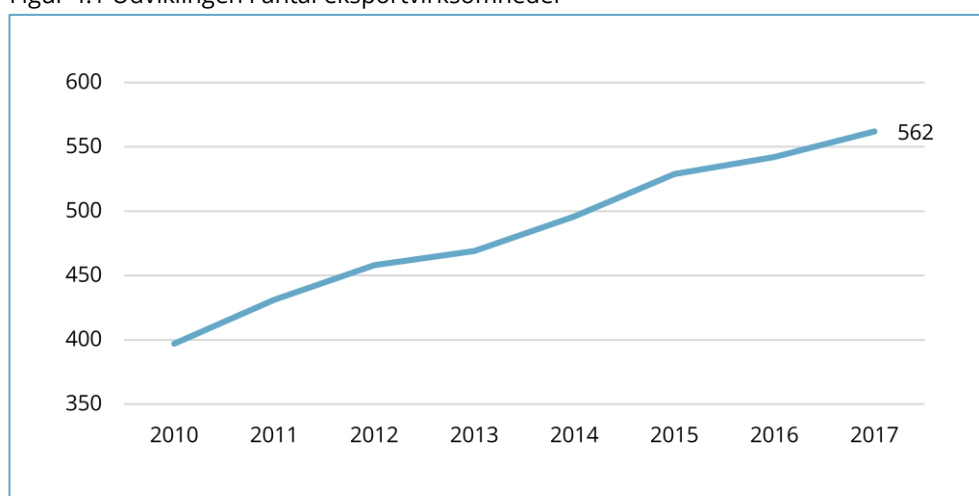
blev genereret i eksportværdi fra arbejdssteder i Roskilde Kommune i 2016.

For en lille økonomi som den danske spiller eksport en afgørende rolle for vækst og beskæftigelse. Mange danske virksomheder er specialiserede nichevirksomheder og underleverandører, som er afhængige af at kunne afsætte produkter og ydelser på et internationalt marked.

I 2017 havde 14 pct. af de danske virksomheder eksport til udlandet. I Region Sjælland var andelen af eksporterende virksomheder 9,4 pct.

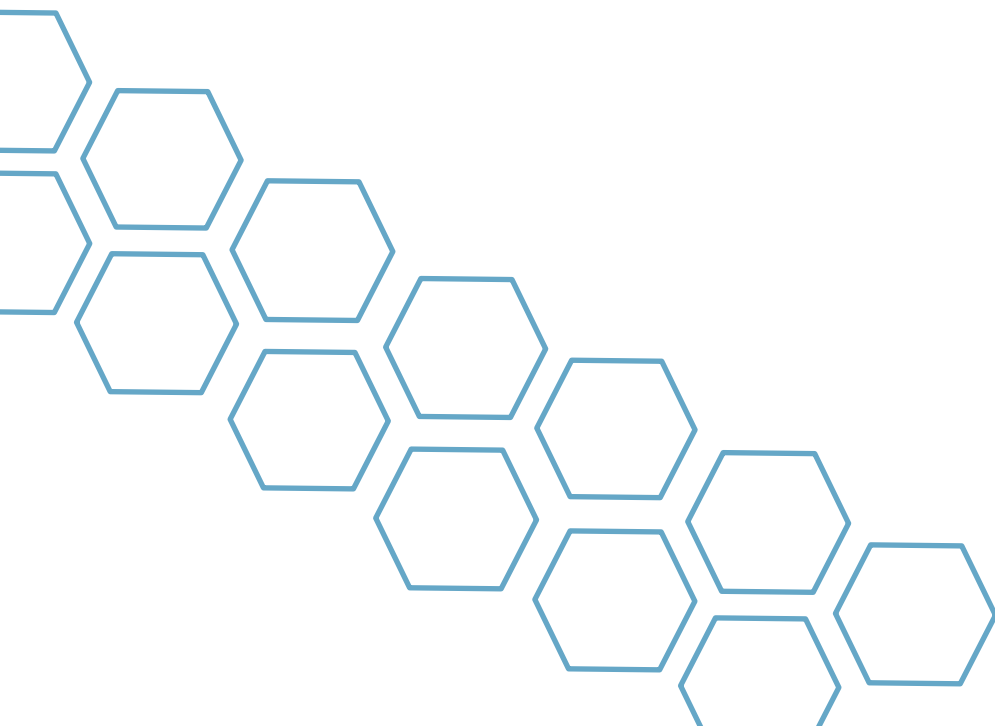
Generelt har andelen af eksporterende virksomheder været stigende i Danmark. Figur 4.1 viser udviklingen i antal virksomheder med eksport i Roskilde Kommune fra 2010-17.

Figur 4.1 Udviklingen i antal eksportvirksomheder

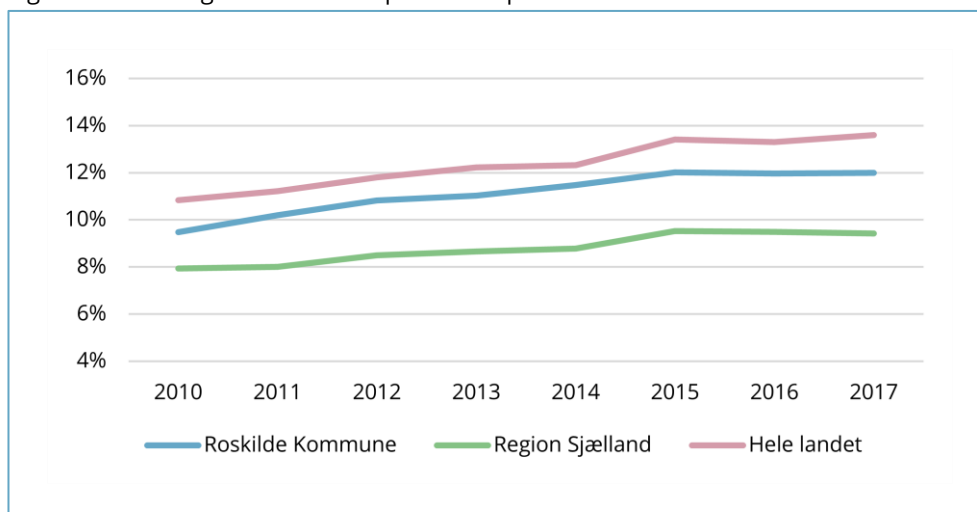
Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

I Roskilde Kommune steg antallet af eksportvirksomheder med 42 pct. fra 2010-17. For hele regionen steg antallet af virksomheder med eksport med 21 pct. i samme periode. I 2017 havde i alt 562 virksomheder med hovedsæde i kommunen eksport.

Figur 4.2 viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksport for perioden 2010-17. Udviklingen i Roskilde Kommune er sammenholdt med regionen og hele landet.

Figur 4.2 Udviklingen i andelen af private eksportvirksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Andelen af eksporterende virksomheder i Roskilde Kommune ligger 1,5 procentpoint under niveauet for hele landet, men 2,5 procentpoint højere end i Region Sjælland. En del af forklaringen er, at der er en overvægt af virksomheder inden for lokalt orienterede erhverv som bygge & anlæg samt engros- og detailhandel blandt virksomheder, der har hovedsæde i Roskilde Kommune.

Andelen af eksportaktive virksomheder i Roskilde Kommune har været stigende i perioden, ligesom andelen har været stigende i både Region Sjælland og på landsplan. Andelen af virksomheder med eksport i Roskilde Kommune er steget fra 9,5 pct. i 2010 til 12,0 pct. i 2017. På landsplan er andelen gået frem fra 10,8 pct. i 2010 til 13,6 pct. i 2017.

En anden måde at belyse eksportens betydning er ved at se på private virksomheders samlede eksportværdi opgjort på arbejdssteder. I denne opgørelse tilskrives de enkelte afdelinger en andel af eksportværdien svarende til deres andel af virksomhedens samlede beskæftigelse.

Tabel 4.1 viser den samlede eksportværdi i 2016 samt eksportværdiens andel af produktionsværdien og vækst i eksportværdien for perioden 2010-16. Alle tal er opgjort på arbejdssteder. Roskilde Kommune sammenlignes i tabellen med Region Sjælland og hele landet.

Tabel 4.1 Eksportværdien og dens andel af produktionsværdien i private brancher

	Roskilde Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Eksportværdi 2016 (mia. kr.)	2,9	50,8	717,3
Andel af samlet produktionsværdi 2016	10,2%	18,4%	23,8%
Vækst i eksportværdi 2010-16	-10,8%	25,6%	29,2%

Kilde: Sam-K/Line.

I 2016 genererede virksomhederne i Roskilde Kommune en samlet eksportværdi svarende til 2,9 mia. kr. Det svarer til, at 10,2 pct. af den samlede værdi, som blev skabt af virksomhederne i kommunen i 2016, gik til eksport.

Til sammenligning udgjorde værdien af eksporten i regionen og på landsplan hhv. 18,4 og 23,8 pct. af den samlede produktionsværdi.

Den samlede eksportværdi i Roskilde Kommune har været faldende med 10,8 pct. i perioden 2010-16, mens der har været en fremgang i eksportværdien på 25,6 pct. og 29,2 pct. i hhv. Region Sjælland og hele landet. Det markante fald i eksportværdien i Roskilde Kommune skal tolkes med varsomhed. Det relativt lave udgangspunkt i 2010 (3,3 mia. kr.) betyder, at ændringer i eksporten blandt nogle få større virksomheder har stor betydning for de samlede tal for kommunen.

Eksportvirksomheder er private virksomheder med positiv eksport inden for markeds-mæssige erhverv. Antallet af virksomheder med eksport opgøres på baggrund af virksomhedernes hovedsæde (CVR-nummer).

Eksportværdien er virksomhedernes samlede værdi af de varer og services, som de eksporterer til udlandet. Eksportværdien er opgjort på arbejdsstedet ved hjælp af den regionale model, Sam-K/Line. Dette er gjort ved, at det enkelte arbejdssted tildeles en andel af eksportværdien svarende til deres andel af virksomhedens samlede beskæftigelse.

Produktionsværdien er værdien af den samlede produktion af varer og tjenesteydelser, der er produceret i løbet af et år. Produktionsværdien er opgjort på arbejdsstedet ved hjælp af den regionale model, Sam-K/Line. Dette er gjort med udgangspunkt i arbejdsstedets andel af den samlede beskæftigelse i virksomheden.

VÆKSTVILKÅR OG RAMMEBETINGELSER

5

**ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING
OG PENDLING**

6

UDDANNELSE

7

**SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG
ERHVERVSINDKOMSTER**

8

BRUG AF ERHVERVSFREMME

9

HVEM TRÆKKER VÆKSTEN?

5 ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING OG PENDLING

Roskilde Kommune har de senere år oplevet en pæn befolkningstilvækst, som skyldes en positiv nettoindvandring og nettotilflytning til kommunen. I 2017 var den samlede tilvækst på 367 personer.

Der har de senere år været fremgang i andelen af udenlandsk arbejdskraft ansat i kommunens virksomheder. Dog har andelen af udenlandsk arbejdskraft siden 2014 ligget under gennemsnittet for hele landet. I 2017 var 3,3 pct. af de beskæftigede i Roskilde udlændinge.

Der er flere, der pendler ud og ind af Roskilde Kommune for at arbejde, end der bor og arbejder i kommunen. Pendlingen er stigende – både ind og ud af kommunen.

Befolkningstallet er øget med **367** personer i Roskilde Kommune det seneste år.

Boligpriserne steg **26%** i perioden 2014-17 i Roskilde Kommune.

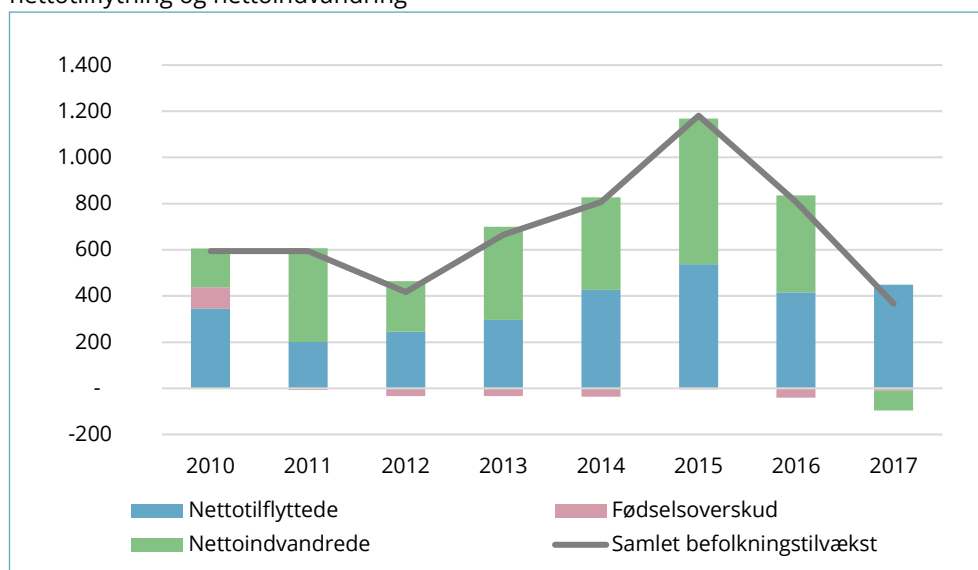
Den demografiske udvikling i Danmark har for mange kommuner medført udfordringer. Særligt kommuner uden for de større byer oplever, at der kommer flere ældre og færre erhvervsaktive.¹ Ændringer i, hvordan befolkningen flytter i Danmark, har desuden præget mange kommuner og bidraget til, at de demografiske udfordringer er blevet flere.²

Befolkningsvæksten i Roskilde Kommune er bestemt af tre faktorer:

- **Nettotilflytning:** Antallet af personer, der flytter til kommunen, i forhold til hvor mange, der vælger at fraflytte.
- **Fødselsoverskud:** Antallet af fødsler i kommunen i forhold til antallet af dødsfald.
- **Nettoindvandring:** Antallet af personer fra udlandet, der vælger at bosætte sig i Roskilde Kommune, i forhold til antallet af personer, der flytter til udlandet fra kommunen.

Figur 5.1 viser udviklingen i befolkningstallet i Roskilde fordelt på de tre faktorer i perioden 2010-17.

Figur 5.1. Befolkningstilvækst i Roskilde Kommune fordelt på fødselsoverskud, nettotilflytning og nettoindvandring

Kilde: Statistikbanken.

Note: Tal for befolkningstilvækst er korrigeret af Danmarks Statistik. Det betyder, at tallene for befolkningsvækst i nogle år kan afvige fra summen af nettotilflytning, fødselsoverskud og nettoindvandring.

¹ De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at aldersgennemsnittet er steget mest i landdistrikterne de seneste ti år (DST, 2018: "Aldersgennemsnittet stiger mest i landdistrikterne").

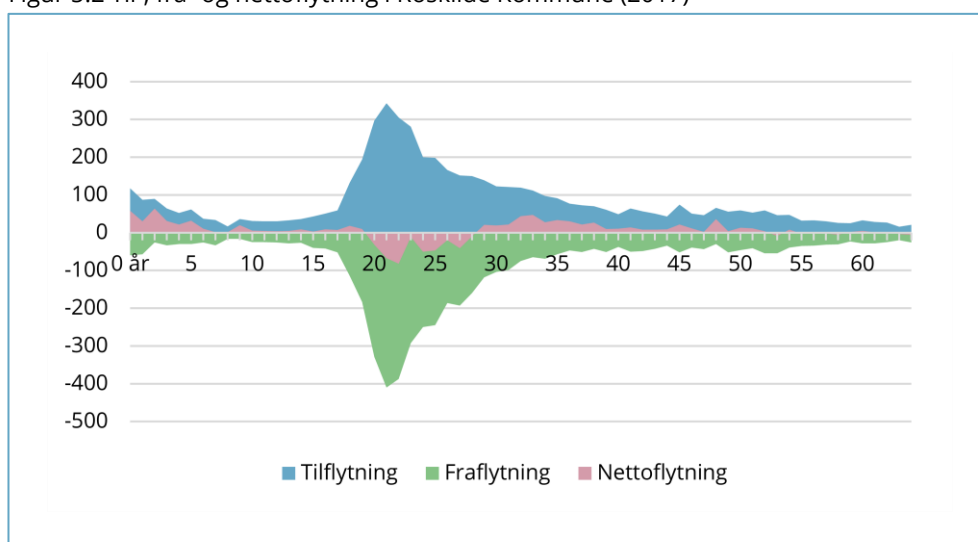
² KL (2014): "Danmark i forandring".

Figuren viser, at der i alle år har været en vækst i befolkningstallet. Samlet var væksten i hele perioden på 5.435 personer, som skyldes både en betydelig nettoindvandring og en nettotilflytning til kommunen.

Nettotilvæksten var særligt høj i 2015, da stigningen var på næsten 1.200 personer, men derudover har væksten i befolkningstallet ligget omkring 400-800 pr. år. Roskilde Kommune har dog generelt haft et lavt fødselsoverskud, som ligner tendensen fra de resterende kommuner i Region Sjælland. I 2017 oplevede kommunen en nettoudvandring som den eneste kommune i Danmark udover Ringsted.

De samlede tal for nettotilflytning i figur 5.1 kan dække over en forskydning i indbyggernes alderssammensætning. Figur 5.2 viser antallet af til-, fra- og nettotilflytninger i forhold til borgernes alder i Roskilde Kommune i 2017. Det grønne areal viser antallet af fraflyttede pr. aldersgruppe, mens det blå areal viser antallet af tilflyttede. Det lyserøde areal viser forskellen mellem til- eller fraflytning, altså den samlede nettotilflytning.

Figur 5.2 Til-, fra- og nettotilflytning i Roskilde Kommune (2017)

Kilde: Statistikbanken.

Note: Figuren er vist for befolkningen i alderen 0-64 år. Kun få flytninger er registeret blandt borgere over 64 år.

Figuren viser, at til- og fraflytningen er størst for personer i alderen 18-30 år, mens den er mere beskedne blandt 5-15-årige samt personer over 55 år.

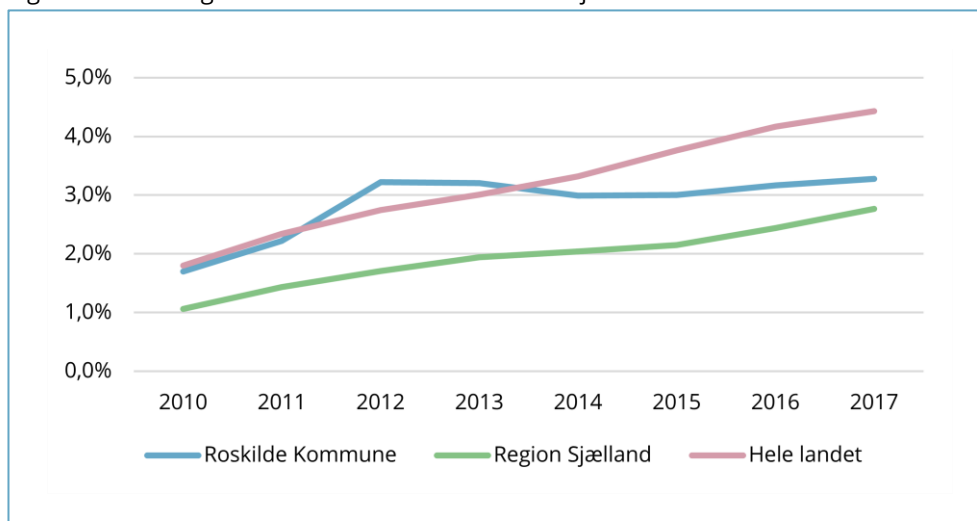
Som den eneste aldersgruppe i kommunen, fraflyttede flere unge mellem 20-28 år, end der tilflyttede. Nettofraflytningen i denne aldersgruppe var på 350 personer i 2017. Nettofraflytningen er relativt lav ift. de øvrige kommuner i Region Sjælland, og i forhold til kommunens befolkningstal på lidt over 86.800. Dette skal ses i lyset af, at der både har været en høj fraflytning og tilflytning. Tilflytningen i aldersgruppen kan bl.a. skyldes de store uddannelsesinstitutioner i kommunen, fx Roskilde Universitet, University College Absalon m.fl.

Der var i 2017 en lille nettotilflytning af børn og 29-39-årige, hvilket bl.a. skyldes at flere børnefamilier de senere år har valgt at søge væk fra København grundet de stigende boligpriser. Stigningen i antallet af personer mellem 29 og 39 år var på lidt over 300.

I de fleste kommuner i Region Sjælland er der kommet flere ældre de senere år. Det er også tilfældet i Roskilde Kommune, men dog ikke i samme grad som resten af regionen. Fra 2010 til 2017 steg gennemsnitsalderen i kommunen med 1,2 år, hvilket var det samme som landsgennemsnittet, men lavere end regionsgennemsnittet på 1,8 år. Gennemsnitsalderen i kommunen var i 2017 på 41,3 år, hvilket var lavere end regionsgennemsnittet på 43,3 år.

Som det fremgik af figur 5.1, har Roskilde Kommune siden 2010 oplevet en nettoindvandring af personer fra udlandet, på nær i 2017. Hvis indvandrerne fra udlandet får arbejde i Roskilde Kommune, kan det medvirke til at afhjælpe virksomhedernes stigende rekrutteringsproblemer.³ Figur 5.3 viser udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i private virksomheder.

Figur 5.3 Udviklingen i andel udenlandske medarbejdere i erhvervslivet

Kilde: Jobindsats.dk og særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere omfatter personer fra EU-lande, 3. verdenslande, samt udstationerede.

Et stigende antal udlændinge får arbejde i Roskilde Kommune. Andelen af udenlandsk arbejdskraft i erhvervslivet steg fra 1,7 pct. i 2010 til 3,3 pct. i 2017. Ændringen dækker over en stigning på 328 fuldtidspersoner med udenlandsk statsborgerskab, som opnåede beskæftigelse i virksomheder hjemhørende i Roskilde Kommune.

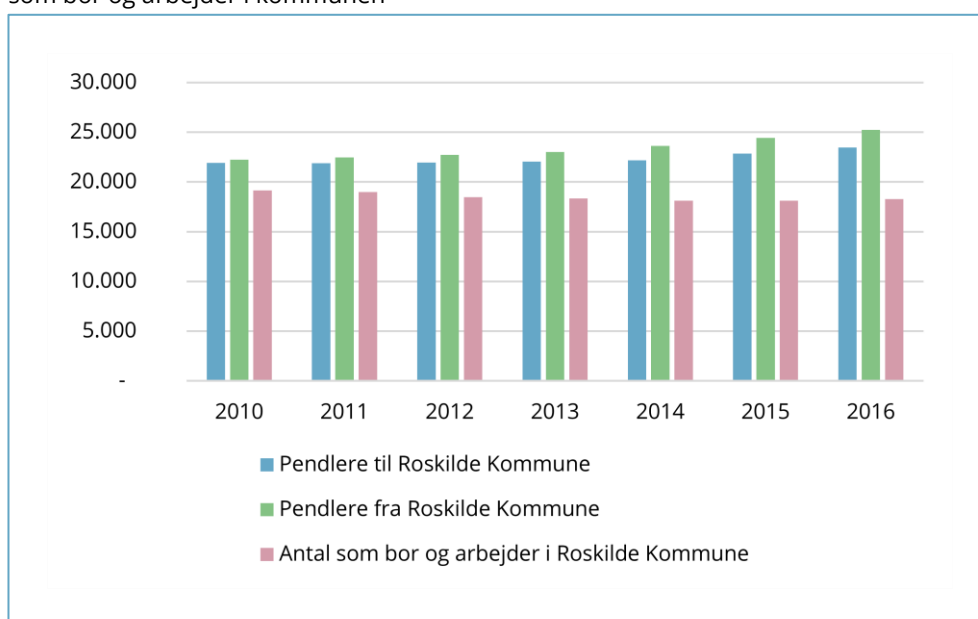
Andelen af udenlandske medarbejdere i erhvervslivet i Roskilde ligger på niveau med landsgennemsnittet indtil 2014, hvor det faldet 1 procentpoint. Andelen ligger dog gene-

³ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2018): "Rekrutteringspublikation, forår 2018".

relt over regionsgennemsnittet. Forskellen i andelen af udenlandske medarbejdere i erhvervslivet mellem Region Sjælland og hele landet har været stigende siden 2013. På landsplan havde 4,4 pct. medarbejderne i erhvervslivet udenlandsk statsborgerskab i 2017. Til sammenligning var andelen i Region Sjælland 2,8 pct.

I 2016 havde 41.732 personer arbejdsplads i Roskilde Kommune. Af disse pendlede 23.461 personer fra andre kommuner, svarende til 56 pct. Nedenfor i figur 5.4 vises udviklingen i antal pendlere samt antallet af personer, som bor og arbejder i Roskilde Kommune for perioden 2010-16.

Figur 5.4 Antal beskæftigede, der pendler til/fra kommunen samt antal beskæftigede som bor og arbejder i kommunen

Kilde: Statistikbanken.

Antallet af pendlere til Roskilde Kommune er siden 2010 steget med 7,0 pct. mens antallet som bor og arbejder i Roskilde, er faldet med 4,6 pct. så det i 2016 var 18.271 personer. Antallet af indpendlere har i hele perioden 2010-16 været højere end antallet af folk, der bor og arbejder i kommunen.

Antallet af personer som pendler ud af Roskilde Kommune for at arbejde er steget med 13,5 pct. i perioden fra 2010-16. Det svarer til en stigning på 3.000 personer som hver dag pendler ud af kommunen. Antallet af udpendlere er lidt højere end antallet af indpendlere.

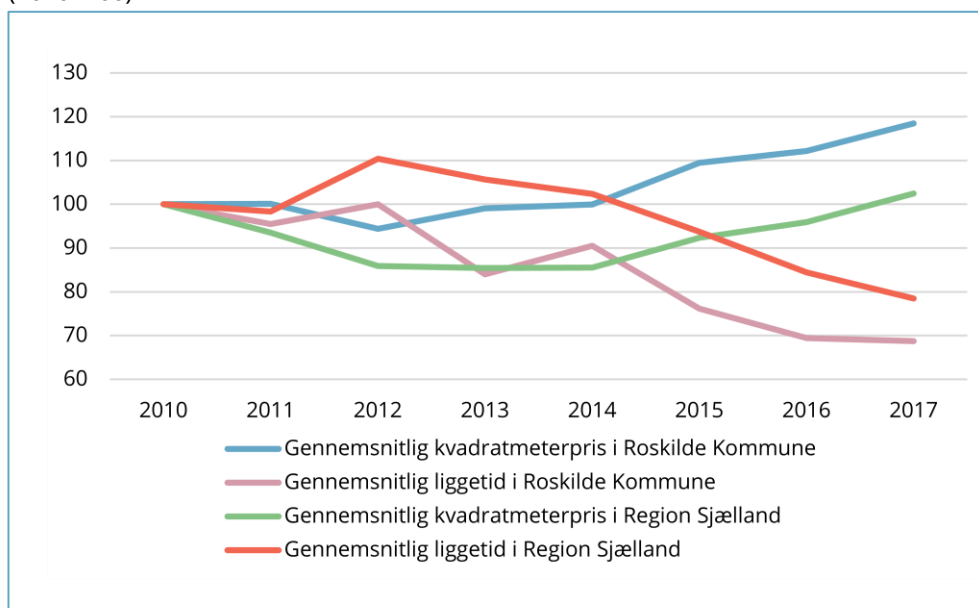
Godt 43 pct. af indpendlerne kommer fra enten Københavns, Lejre eller Holbæk Kommune. Især antallet af folk fra Københavns Kommune der arbejder i Roskilde Kommune, er vokset de senere år. Stigningen heraf var samlet på 19 pct. fra 2010 til 2016.

Antallet af udpendlere til Københavns Kommune er dog endnu højere. I 2016 arbejdede 6.442 af Roskilde Kommunes 25.250 udpendlere i Københavns Kommune, mens 2.296 og 1.572 personer arbejdede i hhv. Høje-Taastrup og Ballerup Kommuner.

41 pct. af indpendlerne er beskæftiget inden for offentlig administration, undervisning og sundhed. Det skyldes bl.a., at Roskilde Universitet har ca. 900 ansatte, at Sjællands Universitetshospital i Roskilde har mere end 2.000 ansatte samt at Roskilde Kommune har over 6.000 ansatte.

Antallet, der pendler til og fra Roskilde Kommune, er bl.a. bestemt af antallet af flytninger. En vigtig faktor for valg af bolig er muligheden for at få et job inden for en rimelig afstand til hjemmet samt boligpriserne. Figur 5.5 viser udviklingen i den gennemsnitlige kvadratmeterpris og den gennemsnitlige liggetid i Roskilde Kommune. Udviklingen sammenlignes med gennemsnittet for Region Sjælland. Figuren viser den gennemsnitlige kvadratmeterpris og liggetid som et indeks, der er sat til at være 100 i 2010.

Figur 5.5 Udvikling i kvadratmeterpris, antal solgte boliger, gennemsnitlig liggetid (2010=100)

Kilde: Realkreditrådets boligstatistik.

Note: Den gennemsnitlige kvadratmeterpris og liggetid er baseret på solgte parcel og rækkehuse.

Den gennemsnitlige liggetid for solgte parcel- og rækkehuse i kommunen er fra 2012 til 2017 faldet med 57 dage, svarende til 31 pct. Det er et markant større fald end for hele regionen, hvor liggetiden faldt med 22 pct. fra 2012-17. Liggetiden lå i 2017 på 125 dage, mod 191 dage for Region Sjælland som helhed.

Den gennemsnitlige kvadratmeterpris for parcel- og rækkehuse i kommunen begyndte at stige fra 2012, efter et mindre fald i de foregående år. Kvadratmeterprisen steg fra

2012 til 2017 med 26 pct. fra 16.484 kr. til 20.690 kr. Prisen er fortsat markant højere end regionsgennemsnittet på 11.281 kr.

Stigningen i kvadratmeterprisen og faldet i liggetiden i Roskilde Kommune har været markant større end regionsgennemsnittet i den undersøgte periode. Stigningen kan delvist skyldes, at boligpriserne i København siden 2012 er steget kraftigt. Denne udvikling har fået boligkøbere til at kigge mod Region Sjælland, som generelt har oplevet en stigning i efterspørgslen efter boliger.⁴

⁴ Nationalbanken (2016): "Regionale aspekter på boligmarkedet".

6 UDDANNELSE

71 pct. af de beskæftigede i Roskilde Kommune har en kompetencegivende uddannelse. Det er en større andel af de beskæftigede end i regionen og på landsplan. Heraf har 15 pct. af de beskæftigede en lang videregående uddannelse, hvilket er over landsgennemsnittet.

Deltagelse i efter- og videreuddannelse er faldet fra 2010-17. I 2017 svarede antallet af kursister til 20 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66-år). På landsplan har der også været tilbagegang i antallet af kursister, og i 2017 er niveauet 23 pct. af de 16-66-årige.

41% af de beskæftigede
i Roskilde Kommune har en videregående uddannelse. På landsplan er det 17 pct.

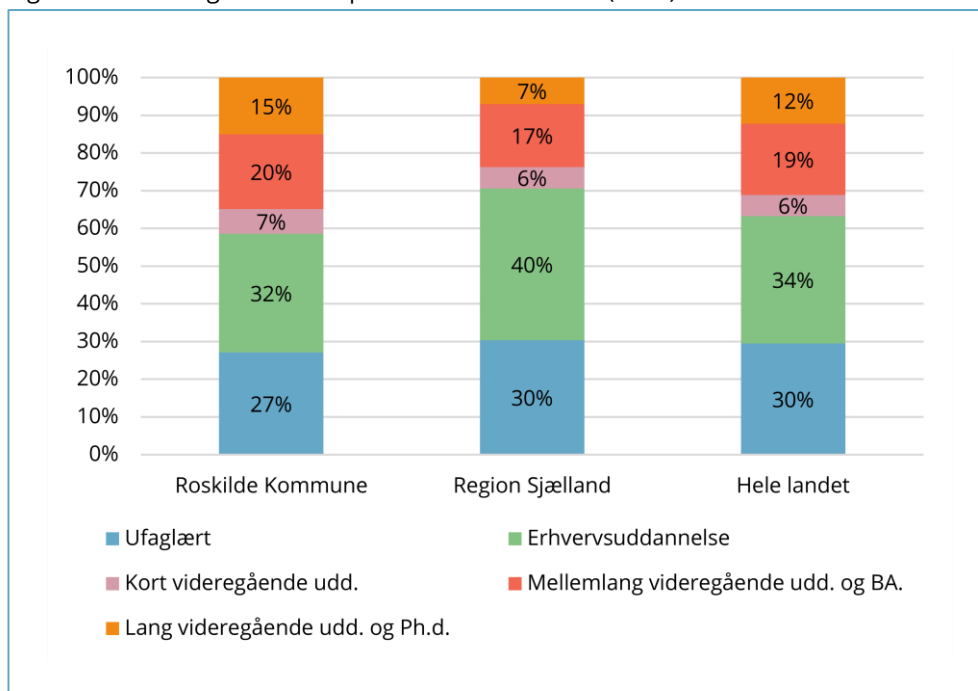
Deltagelse i voksen- og efteruddannelse svarer til
20% af de 16-66-årige.

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau samt brugen af efter- og videreuddannelse spiller en vigtig rolle for produktiviteten og velstandsudviklingen i kommunen.

Uddannelsesniveauet i Danmark er generelt højt, men dækker over store lokale og regionale forskelle. Figur 6.1 viser beskæftigelsen fordelt på forskellige uddannelseskategorier i 2016, idet uddannelsesniveauet i Roskilde Kommune er sammenholdt med uddannelsesniveauet i Region Sjælland samt hele landet.

Der skelnes mellem ufaglært arbejdskraft, faglært arbejdskraft (som er personer med en erhvervsfaglig grunduddannelse) samt personer med en videregående uddannelse. Personer med en videregående uddannelse er i figuren opdelt efter personer med en kort, mellemlang eller lang uddannelse.

Figur 6.1 Beskæftigede fordelt på uddannelsesniveau (2016)

Kilde: Statistikbanken.

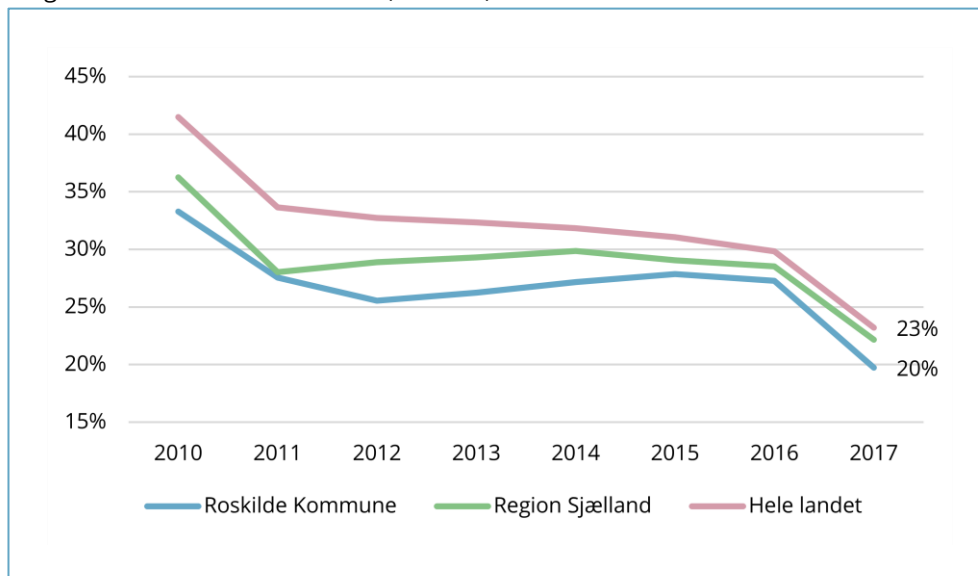
Uddannelsesniveauet blandt de beskæftigede i Roskilde er væsentligt højere end i hele regionen. 27 pct. af arbejdsstyrken i Roskilde Kommune er ufaglært, mens 32 pct. har en erhvervsuddannelse. De resterende 41 pct. har en videregående uddannelse (kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse).

Uddannelsesniveauet i Roskilde Kommune er ligeledes højere end landsgennemsnittet. Færre er ufaglærte, og flere har en videregående uddannelse. Størst er forskellen på andelen med en lang videregående uddannelse. I Roskilde Kommune har 15 pct. en lang videregående uddannelse mod 12 pct. på landsplan. Det højere uddannelsesniveau hænger sammen med Roskildes position som både universitets- og hospitalskommune.

En væsentlig forudsætning for at imødekomme erhvervslivets efterspørgsel er arbejdsstyrkens kompetencer og muligheder for at omstille sig til nye krav og teknologier. Et vigtigt element til opkvalificering er arbejdsstyrkens deltagelse i voksen- og efteruddannelse.

Figur 6.2 viser udviklingen i antal kursister, der deltager i voksen- og efteruddannelse i perioden 2010-17, som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år).

Figur 6.2 Kursister der har deltaget i voksen- og efteruddannelse, som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år)

Kilde: Statistikbanken.

Note: Tallene er opgjort som antal kursister ved voksen- og efteruddannelse.

Figur 6.2 viser, at antallet af kursister som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år) er gået tilbage i Roskilde Kommune. Andelen faldt fra 33 pct. i 2010 til 20 pct. i 2017, svarende til en nedgang på lidt næsten 7.000 kursister. Størstedelen af faldet skete i 2010-11, hvilket formentlig skal ses i lyset af, at finanskrisen toppede i 2010, og at der generelt er en tendens til at gøre større brug af efteruddannelse i perioder med lav produktion og efterspørgsel.

Lidt over 11.000 kursister deltog i voksen- og efteruddannelse i 2017, eller hvad der svarer til ca. 20 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder i kommunen. Denne andel er lavere end regions- og landsgennemsnittet.

Niveauet i Roskilde Kommune har fulgt samme tendens som i regionen og resten af landet, men dog med en lidt højere andel i hele perioden.

7 SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG ERHVERVSINDKOMSTER

I Roskilde Kommune er 51,8 pct. af befolkningen i arbejdsstyrken, hvilket er en del højere end gennemsnittet for regionen og hele landet. Samtidig er andelen af lønmodtagere højere end landsgennemsnittet, mens andelen af arbejdsløse er lidt lavere.

Den gennemsnitlige erhvervsindkomst er markant højere i Roskilde Kommune sammenlignet med hele landet. Desuden har der været en pæn fremgang i erhvervsindkomsten i Roskilde Kommune gennem de seneste år. Den gennemsnitlige vækst har været knap 6 pct., hvilket er højere end på regions- og landsplan.

51,8%

af befolkningen i Roskilde Kommune er i arbejdsstyrken. I Region Sjælland er det 48,9 pct.

5,6% er den gennemsnitlige erhvervsindkomst øget i perioden 2015-17.

Indbyggernes tilknytning til arbejdsmarkedet og eventuelle beskæftigelse giver indsigt i borgernes generelle færdigheder og levevilkår. Der skelnes mellem personer i arbejdsstyrken, som står til rådighed for arbejdsmarkedet, og personer udenfor arbejdsstyrken.

Tabel 7.1 viser befolkningens socioøkonomiske status i Roskilde Kommune i 2016. Personer i arbejdsstyrken kan enten være i beskæftigelse som selvstændig eller lønmodtager. Der skelnes desuden i tabellen mellem personer, der er uden for arbejdsstyrken i den erhvervsaktive alder (16-64 år), og øvrige personer, som er under 16 år eller over 64 år. For at vurdere fordelingen i Roskilde sammenlignes der i tabellen med Region Sjælland og hele landet.

Tabel 7.1 Befolkningens socioøkonomiske status (2016)

	Roskilde Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Personer i arbejdsstyrken:			
Selvstændige	3,1%	3,5%	3,3%
Lønmodtagere	47,0%	43,7%	45,5%
Arbejdsløse	1,6%	1,7%	1,7%
Personer uden for arbejdsstyrken:			
Personer i den erhvervsaktive alder (16-64 år)	15,1%	16,9%	17,1%
Heraf personer under uddannelse i den erhvervsaktive alder (16-64 år)	5,2%	4,1%	5,0%
Øvrige personer uden for arbejdsstyrken (under 16 år eller over 64 år)	33,1%	34,2%	32,4%

Kilde: Statistikbanken

I 4. kvartal 2016 var der i Roskilde Kommune næsten 87.000 indbyggere, hvoraf knap 45.000 var i arbejdsstyrken, og knap 42.000 stod uden for arbejdsstyrken. Andelen i arbejdsstyrken er markant højere end i Region Sjælland, og lidt højere end landsgennemsnittet.

Roskilde Kommune har en lidt lavere andel af selvstændige som Region Sjælland, men en væsentligt højere andel lønmodtagere. Andelen af arbejdsløse er lidt lavere end både regions- og landsniveaue.

15,1 pct. af indbyggerne i den erhvervsaktive alder mellem 16-64 år, står uden for arbejdsmarkedet i Roskilde Kommune, hvilket er relativt færre end for hele regionen og på landsplan. Heraf er relativt flere under uddannelse i Roskilde Kommune (5,2 pct.), hvilket primært skyldes kommunens mange uddannelsesinstitutioner.

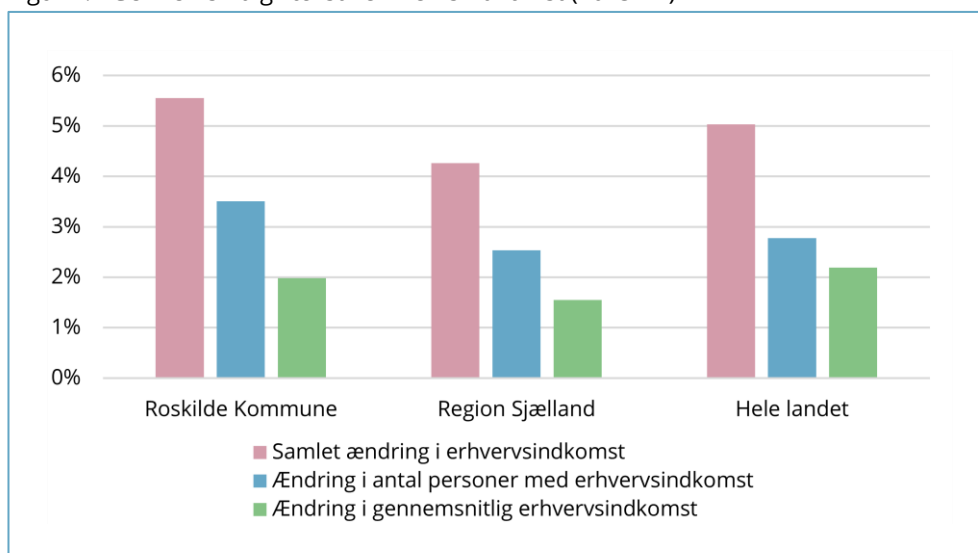
33,1 pct. af indbyggerne i kommunen er uden for den erhvervsaktive alder, hvilket er et lidt lavere niveau end regionsgennemsnittet, men lidt højere end landsgennemsnittet.

Den gennemsnitlige erhvervsindkomst pr. beskæftiget borger i Roskilde Kommune var i 2017 på 365.000 kr. Det er markant højere end regions- og landsgennemsnittet. I 2017 var den gennemsnitlige erhvervsindkomst på landsplan knap 319.000 kr.

Figur 7.1 viser den gennemsnitlige vækst i erhvervsindkomst i Roskilde Kommune sammenlignet med regionen og hele landet. Væksten er beregnet over perioden 2015-17.

Ændringer i erhvervsindkomst kan skyldes to faktorer. For det første kan ændringer i erhvervsindkomst skyldes ændringer i antallet af personer med erhvervsindkomst. For det andet, kan ændringer i erhvervsindkomst skyldes ændringer i den gennemsnitlige erhvervsindkomst. Figur 7.1 viser både den samlede gennemsnitlige vækst i erhvervsindkomst og væksten i de to underliggende forklaringsfaktorer.

Figur 7.1 Gennemsnitlig vækst i erhvervsindkomst (2015-17)

Kilde: Statistikbanken.

Fra 2015 til 2017 steg den samlede erhvervsindkomst i Roskilde Kommune med 5,6 pct. Det er primært en stigning i antallet af personer med erhvervsindkomst (3,5 pct.), som ligger bag den samlede stigning.

Væksten i erhvervsindkomst i Roskilde var større end væksten i både Region Sjælland og for hele landet, som fra 2015 til 2017 steg med hhv. 4,3 pct. og 5,0 pct.

8 BRUG AF ERHVERVS- FREMME

Virksomhedernes brug af erhvervsfremme betegner andelen af virksomheder i kommunen, der har benyttet forskellige typer af regionale og nationale erhvervsfremmetilbud.

I Roskilde Kommune har 3,9 pct. af virksomhederne benyttet regionale eller nationale erhvervsfremmetilbud. Det er en højere andel end i Region Sjælland og på niveau med hele landet.

Den udbredte brug af erhvervsfremme kan primært tilskrives brug af væstkortlægning i Væksthuset samt deltagelse i regionale strukturfondsprojekter.

3,9%

af virksomhederne i Roskilde Kommune har benyttet erhvervsfremmetilbud.

2,1%

har benyttet væstkortlægning i Væksthuset.

Dette kapitel har fokus på de lokale virksomheders brug af regionale og nationale erhvervsfremmetilbud. Adgangen til erhvervsfremmetilbud er et vigtigt, lokalt rammevilkår, og mange kommuner tilbyder lokal erhvervsservice, der bl.a. kan sikre de lokale virksomheder nem og effektiv indgang til relevante, regionale og nationale erhvervsfremmetilbud.

Der kan være stor lokal variation i virksomhedernes brug af offentligt støttede erhvervsfremmetilbud. Tabel 8.1 viser andelen af virksomheder, der har benyttet forskellige typer af erhvervsfremmetilbud. Tabellen viser, om virksomhederne i Roskilde Kommune udnytter mulighederne i erhvervsfremmesystemet i samme omfang som i regionen og på landsplan.

Tabel 8.1 Antal og andel brugere af regional og national erhvervsfremme (2015-17)

	Antal brugere i Roskilde	Brugere i pct. af virksomhedsbestanden		
		Roskilde Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Vækstkortlægning i Væksthuset	86	2,1%	1,7%	1,8%
Eksportrådet	49	1,2%	0,6%	1,2%
Nationale innovationsfremmeordninger	26	0,6%	0,3%	0,6%
Strukturfondsprogrammer	58	1,4%	1,8%	1,5%
Mindst én af ovenstående	160	3,9%	3,4%	4,1%

Kilde: Brugen af regional og national erhvervsfremme er baseret på brugeroplysninger fra Væksthusstatistikken, InnovationDanmark databasen, statistik over deltagelse i strukturfondsprojekter og Eksportrådets kundedatabase for perioden 2015-17.

Note: Nationale innovationsfremmeordninger omfatter Grand Solutions, Industrial Researcher og InnoBooster. Kommunens virksomheder omfatter private virksomheder med en årlig omsætning, der svarer til mindst et årsværk. Det skal understreges, at langt fra alle virksomheder er i målgruppen for de pågældende aktiviteter. Men tabellen giver et billede af, hvor meget erhvervslivet i kommunen samlet gør brug af aktiviteterne sammenlignet med resten af landet. Bemærk at Vækstfonden er ikke omfattet af tabellen.

I perioden 2015-17 brugte 160 af Roskildes virksomheder mindst ét erhvervsfremme tilbud. Det svarer til, at knap 4 pct. af de private virksomheder benyttede mindst ét tilbud i løbet af den treårige periode. Andelen af brugere er i Roskilde Kommune højere end i Region Sjælland, men på niveau med hele landet.

Den høje andel kan tilskrives, at relativt mange af kommunens virksomheder har benyttet sig af vækstkortlægning i Væksthuset. Det har i alt 2,1 pct. af virksomhederne, mens den tilsvarende andel var hhv. 1,7 pct. i Region Sjælland og 1,8 pct. på landsplan.

Roskilde Kommune ligger på niveau med hele landet i relation til andelen af virksomhederne, der har benyttet øvrige erhvervsfremmetilbud i Eksportrådet, de nationale innovationsordninger, som omfatter Innovations Fondens programmer (Grand Solutions, Industrial Researcher og InnoBooster), samt strukturfondsprogrammerne.

9 HVEM TRÆKKER VÆKSTEN?

De større virksomheder med mere end 50 fuldtidsårsværk tegner sig for en stigende andel af beskæftigelsen i Roskilde Kommune.

Jobvæksten i Roskilde Kommune er både trukket af virksomheder inden for lokalt og internationalt konkurrerende erhverv.

Iværksættere og yngre virksomheder etableret i perioden 2010-15 tegner sig i 2017 for mere end 1.600 fuldtidsårsværk.

Vækstlaget, der består af knap 75 virksomheder med høj eller moderat vækst, tegner sig for mere end halvdelen af jobvæksten inden for internationalt konkurrerende erhverv.

Yngre virksomheder etableret mellem 2010-15 tegner sig for **1.626** fuldtidsårsværk.

33 højevækstvirksomheder tegner sig for **32%** af jobvæksten inden for internationalt konkurrerende erhverv.

Hvilke typer af erhverv og virksomheder, der trækker væksten, kan bidrage til at skabe en dybere forståelse af kommunens samlede erhvervspræstationer og have betydning for prioriteringerne i den lokale erhvervspolitik.

Dette særkapitel bidrager bl.a. til at belyse, om væksten primært er drevet af lokalt konkurrerende erhverv, som fx detailhandel, eller internationalt konkurrerende erhverv, som fx fremstillingsvirksomhed. Tilsvarende bidrager særtemaet til at afdække den rolle, som fx iværksættere og yngre virksomheder spiller for væksten i Roskilde Kommune sammenlignet med regionen og hele landet.

Tabel 9.1 viser udviklingen i antal fuldtidsjobs for forskellige virksomhedsstørrelser for årene 2012, 2013 samt 2017. Desuden viser tabellen den absolutte vækst i antal fuldtidsjobs for perioden 2012-17.

Det samlede antal fuldtidsjobs i Roskilde Kommune er steget med knap 1.500 årsværk fra 2012-17. 40 pct. af alle fuldtidsårsværk i Roskilde er beskæftiget i mindre virksomheder med 2-9 fuldtidsansatte personer. Det er imidlertid også denne virksomhedsgruppe, som har haft den mindste absolutte vækst i antallet af fuldtidsjobs i perioden 2012-17.

Virksomhederne med over 50 fuldtidsansatte beskæftiger relativt færre årsværk sammenlignet med de mindre virksomheder i Roskilde Kommune. I 2017 beskæftigede de større virksomheder 26 pct. af alle fuldtidsårsværk. De større virksomheder med over 50 fuldtidsansatte oplevede den største vækst fra 2012-17. I 2012 beskæftigede de 4.406 årsværk, mens dette tal steg til 5.074 årsværk i 2017. Det svarer til en stigning på 15 pct. eller 668 årsværk.

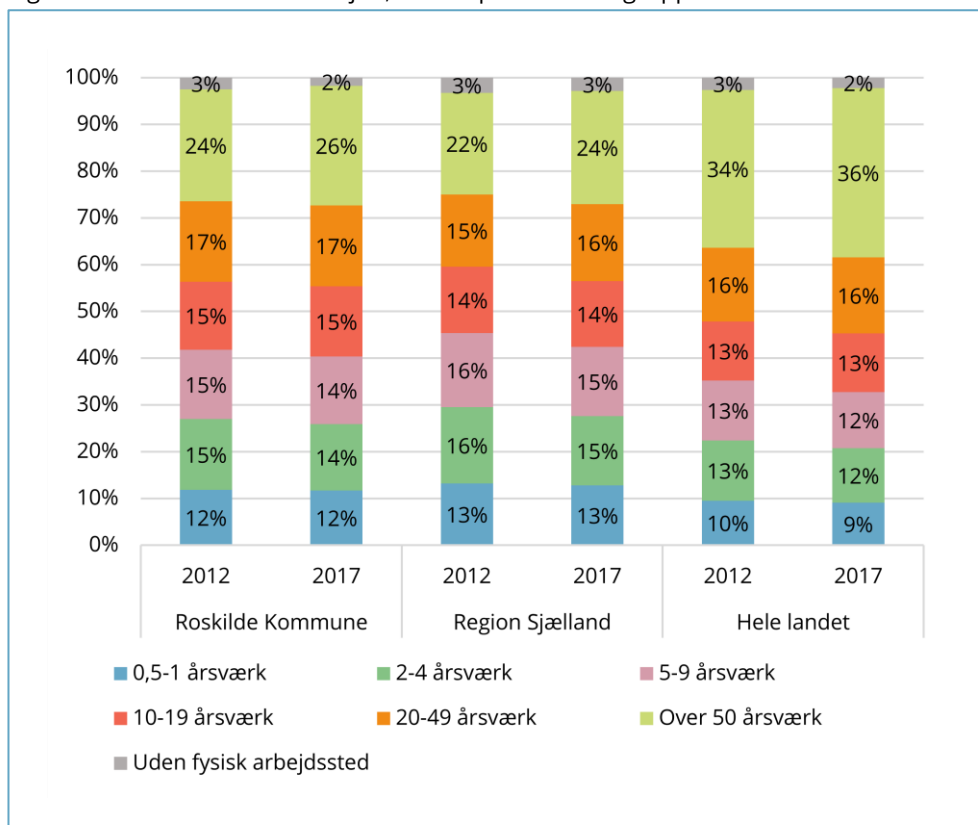
Tabel 9.1 Antal fuldtidsjob, fordelt på virksomhedsstørrelser

	2012	2015	2017	Vækst i antal fuldtidsjob 2012-17
0,5-1 årsværk	2.175	2.251	2.324	149
2-9 årsværk	5.526	5.473	5.686	160
10-19 årsværk	2.682	2.865	2.986	304
20-49 årsværk	3.170	3.278	3.442	272
+50 årsværk	4.406	4.395	5.074	668
Uden fysisk arbejdssted	464	399	351	-113
I alt	18.422	18.661	19.863	1.441

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Figur 9.1 viser vækst i andel fuldtidsjob, fordelt på størrelsesgrupper for hhv. Roskilde Kommune, regionen og hele landet.

Figur 9.1 Vækst i andel fuldtidsjob, fordelt på størrelsesgrupper

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

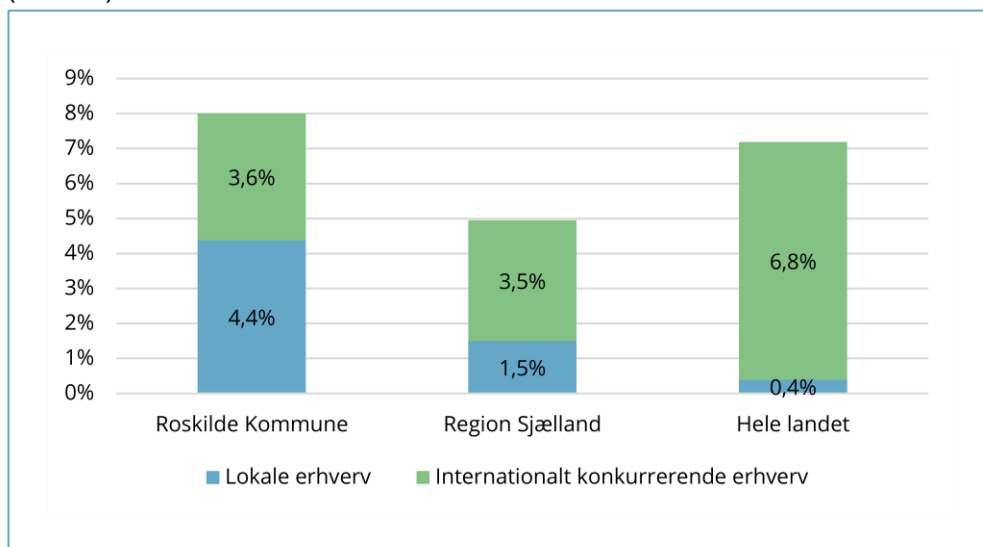
I 2017 var 40 pct. af alle fuldtidsjobs beskæftiget i mindre virksomheder med under 10 fuldtidsansatte personer. Heraf var færrest beskæftigede i mikrovirksomheder med 0,5-1 fuldtidsansatte personer.

I tråd med udviklingen for Region Sjælland og hele landet, har virksomhederne med over 50 fuldtidsansatte stået for det største bidrag til væksten i antallet af fuldtidsbeskæftigede personer. I Roskilde Kommune er andelen steget fra 24 pct. i 2012 til 26 pct. i 2017.

Figur 9.2 viser vækst i fuldtidsjob for perioden 2012-17, fordelt på lokale og internationalt konkurrerende erhverv. Væksten i fuldtidsjobs i Roskilde Kommune er sammenholdt med Region Sjælland og hele landet.

Internationalt konkurrerende erhverv består af brancher med stor direkte eller indirekte eksport samt af virksomheder inden for lokalt orienterede erhverv, som har erfaring med eksport.⁵

Figur 9.2 Vækst i fuldtidsjob fordelt på lokale og internationalt konkurrerende erhverv (2012-17)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Der har været en relativ større vækst i antallet af fuldtidsjobs i Roskilde Kommune sammenlignet med Region Sjælland og hele landet. Fra 2012-17 steg antallet af fuldtidsjobs med 8,0 pct. i Roskilde Kommune.

På landsplan er væksten i antallet af fuldtidsbeskæftigede personer primært drevet af virksomheder tilhørende internationalt konkurrerende erhverv. Fra 2012-17 steg antallet af fuldtidsjobs i internationalt konkurrerende erhverv med 6,8 pct., mens antallet af fuldtidsjobs i lokale erhverv steg med 0,4 pct.

I Roskilde Kommune er væksten i fuldtidsjobs både drevet af virksomheder i lokalt konkurrerende erhverv, som fx detailhandel, samt virksomheder inden for internationalt konkurrerende erhverv, som fx fremstillingsvirksomhed.

⁵ Se metodekapitel i IRIS Group (2015) "Det Midtjyske Vækstlag", for en uddybning af afgrænsningen af internationalt orienterede erhverv.

Tabel 9.2 viser de største virksomheder i Roskilde Kommune, deres branchetilhørsforhold, antal ansatte samt antal fuldtidsjobs. Grundet diskretionshensyn er antal fuldtidsjobs og antal ansatte angivet som intervaller.

Den ubestridt største virksomhed i Roskilde Kommune er Bankernes Edb Central, som beskæftiger 500-749 ansatte, svarende til 500-749 fuldtidsårsværk.

De næststørste virksomheder beskæftiger samlet mellem 600-1.500 fuldtidsårsværk og repræsenterer flere forskellige sektorer, herunder engroshandel, information og kommunikation samt industrien.

Tilsammen beskæftiger de fire største virksomheder 3-8 pct. af alle private fuldtidsårsværk i kommunen.

Tabel 9.2 De største virksomheder (2017)

Virksomhed	Branche	Antal fuldtidsårsværk	Antal ansatte
Bankernes Edb Central	Finansiering og forsikring	500-749	500-749
Lyreco Danmark A/S	Engroshandel	200-499	200-499
JN Data	Information og kommunikation	200-499	200-499
Nunc A/S	Industri	200-499	200-499
Stryhn's A/S	Industri	100-199	100-199
Crh Concrete A/S	Industri	100-199	100-199
Elindco Byggefirma A/S	Bygge- og anlæg	100-199	100-199
Arriva Danmark A/S - Roskilde	Transport og godshåndtering	100-199	100-199
BC Catering Roskilde A/S	Engroshandel	100-199	100-199
Nordea Danmark	Finansiering og forsikring	100-199	100-199
Chr. Hansen A/S	Industri	100-199	100-199

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Tabel 9.3 viser udviklingen i antal fuldtidsjobs skabt af iværksættervirksomheder etableret i hhv. 2010-11, 2012-13 samt 2014-15. I teksten kommenteres desuden, hvor mange iværksættervirksomheder der blev etableret i hhv. 2010-11 samt 2012-13.

Tabel 9.3 Udvikling i antal fuldtidsjob skabt af iværksættervirksomheder

	Iværksættervirksomheder etableret i 2010-11	Iværksættervirksomheder etableret i 2012-13	Iværksættervirksomheder etableret i 2014-15
2011	343		
2013	536	471	
2015	492	559	459
2017	528	492	606

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

I Roskilde Kommune blev i alt skabt knap 2.700 nye virksomheder i perioden fra 2010-15, hvoraf 50 pct. fortsat eksisterede i 2017.

I 2010-11 blev der etableret 882 nye virksomheder. De 350 virksomheder, som fortsat eksisterede i 2017, beskæftigede 528 fuldtidsårsværk. I 2012-13 blev der etableret 847 virksomheder, hvoraf 50 pct. fortsat eksisterede i 2017. Antallet af fuldtidsårsværk skabt af iværksættervirksomheder, der blev etableret i 2012-13, var i 2017 faldet til 492 fuldtidsansatte. De svarer til, at de nye virksomheder i gennemsnit beskæftiger 1,2 fuldtidsårsværk pr. virksomhed.

Samlet bidrager iværksættere og yngre virksomheder etableret i perioden 2010-15 med mere end 1.626 fuldtidsårsværk i Roskilde Kommune.

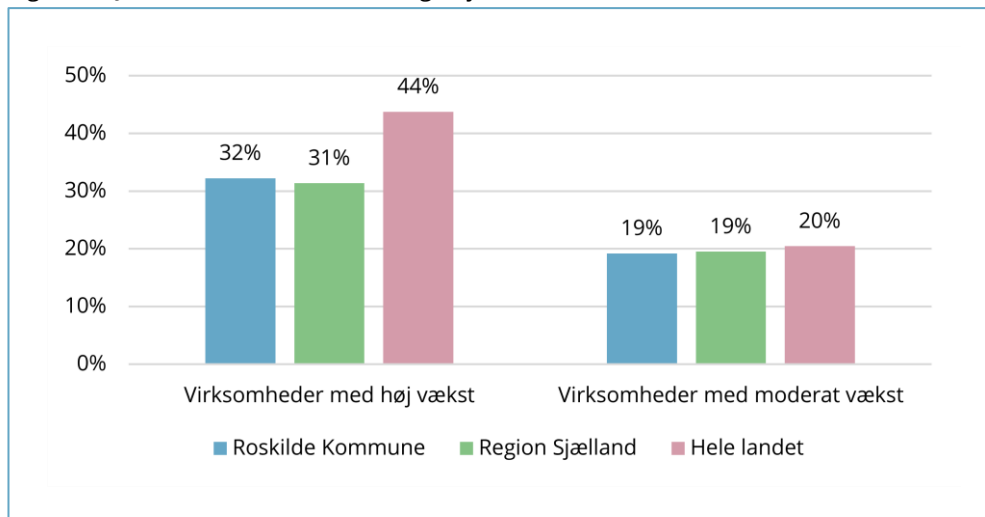
Figur 9.3 undersøger vækst- og højvækstvirksomhedernes betydning for den lokale jobskabelse i Roskilde Kommune. Figuren viser andelen af fuldtidsjob i 2017, som er blevet skabt af vækstvirksomheder inden for internationalt konkurrerende erhverv i løbet af de seneste tre år (2014-17). Der skelnes mellem virksomheder med høj vækst og virksomheder med moderat vækst. Den lokale jobskabelse i Roskilde Kommune sammenlignes med jobskabelsen i regionen og hele landet.

I 2017 var der 33 virksomheder inden for internationalt konkurrerende erhverv med høj vækst i Roskilde Kommune. I løbet af de seneste tre år (2014-17) skabte virksomhederne med høj vækst, hvad der svarer til 378 fuldtidsårsværk. Det svarer til, at de 33 højvækstvirksomheder tegner sig for 32 pct. af den samlede jobvækst inden for internationalt konkurrerende erhverv i Roskilde Kommune.

Højvækstvirksomhedernes bidrag til jobskabelsen er på niveau med Region Sjælland (31 pct.), men lavere end jobskabelsen på landsplan inden for internationalt konkurrerende erhverv blandt virksomheder med høj vækst (44 pct.).

I Roskilde Kommune skabte 14 virksomheder med moderat vækst i perioden 2014-17 225 fuldtidsjob, svarende til 19 pct. af den samlede jobskabelse inden for internationalt konkurrerende erhverv. Det er på niveau med jobskabelsen blandt virksomheder med moderat vækst i regionen og på landsplan.

Figur 9.3 Jobskabelse blandt vækst og højvækstvirksomheder, 2014-17

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Vækstvirksomheder defineres som virksomheder der har haft en absolut vækst på 3 mio. kr. eller derover de seneste 3 år. Vækstvirksomheder kategoriseres som højvækstvirksomhed hvis den har (1) 5-9 årsværk i analyseåret og en årlig vækst på 30 pct. eller derover de seneste 3 år, eller (2) over 10 årsværk i analyseåret og en årlig vækst på 20 pct. eller derover de seneste 3 år. For vækstvirksomheder med moderat vækst kræves det for et tilsvarende antal årsværk at virksomheden har haft en årlig vækst på hhv. 10-30 pct. og 10-20 pct. de seneste 3 år.

Bilag

Erhvervsspecialisering og udvikling i beskæftigelsen (2010-17)

Branche	Specialiserings- grad 2017	Ændring i spe- cialiserings- grad 2010-17	Antal årsværk 2017
Sundhedsvæsen	1,41	0,14	663
Finansiering og forsikring	1,37	0,12	1.209
Bygge & anlæg	1,33	-0,03	2.475
Undervisning	1,32	0,19	594
Kultur og fritid	1,29	0,23	404
Detailhandel	1,28	0,11	2.842
Andre serviceydelser mv.	1,26	0,20	703
Engroshandel	1,19	0,00	2.126
Hoteller og restauranter	1,10	-0,08	945
Ejendomshandel og udlejning	1,09	0,09	564
Operationel service	1,08	0,14	1.497
Råstof, energi og forsyning mv.	1,02	0,30	199
Farma og kemisk industri, mv.	1,01	-1,04	749
Rådgivning, forskning og udvikling	0,93	-0,27	1.209
Tele, IT og information	0,91	0,27	758
Private velfærdsinstitutioner	0,75	-0,07	311
Levnedsmiddelindustri	0,73	-0,13	399
Reklame og øvrig erhvervsservice	0,72	0,09	259
Transport	0,70	-0,06	755
Forlag, tv og radio	0,69	0,06	194
Møbel og anden industri mv.	0,50	0,08	171
Landbrug, skovbrug og fiskeri	0,42	-0,01	305
Metalindustri	0,35	0,04	158
Maskin- og transportmiddelindustri	0,33	0,09	233
Elektronikindustri	0,26	-0,72	75
Tekstil, træ og papirindustri mv.	0,24	0,03	66
Uoplyst aktivitet	0,00	-1,42	0

IRIS GROUP

JORCKS PASSAGE 1B, 4. SAL | DK-1162 KØBENHAVN K
IRISGROUP@IRISGROUP.DK | WWW.IRISGROUP.DK